

ΟΙ ΛΑΤΙΝΟΓΕΝΕΙΣ ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΡΕΙΑ

Παν. Δ. Παπαδημητρίου, 31/3/2025¹

Ὁρθόδοξος Τύπος, 4/4/2025 – 9/5/2025, ἀρ. φύλλων 2537-2541.

Τίτλος δημοσίευσης Ὁ.Τ.: «Οἱ λατινογενεῖς νεωτερισμοὶ εἰς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν καὶ Λατρείαν».

Ἡ Λατινογενὴς Λειτουργικὴ Κίνησις^{2, 3} τάχα Ἀναγέννησις ἢ Ἀνανέωσις, ἐπιχειρήται στὴν Ἑλλάδα ἐδῶ καὶ περισσότερο ἀπὸ ἓναν περίπου αἰῶνα, καὶ δὲν ξεκίνησε τό 1999⁴ ἀπὸ τὸν μακαριστὸ Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν Χριστόδουλο, ὅπως ἐσχάτως ἀναφέρθηκε.⁵

Ἡ Λειτουργικὴ Ἀναγέννησις (Κίνησις, Ἀνανέωσις, κτλ.) εἶναι κυρίως ἓνας λατινογενὴς, προτεσταντικός, ὀρθολογιστικός, βαρλααμίτικος,⁶ ξένος τῆς προσευχῆς, δυτικὸς τρόπος σκέψης, καὶ ἐπιβολῆς, καὶ γεννήτρια νεωτερισμῶν, ἐπὶ τῆς Θείας Λατρείας, τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῆς Λειτουργικῆς Τάξεως καὶ Πράξεως τῆς Ἐκκλησίας μας,⁴ ποὺ ἀρχικῶς **ἀμφισβητεῖ** καὶ ὕστερα **καταπατεῖ** (ἰσοπεδώνει) τὴν ζῶσα καὶ παραδοθεῖσα Ἱερὰ Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας μας **σὰν τοὺς Προτεστάντες⁷ καὶ τοὺς Εἰκονομάχους.⁸**

¹ Στοιχεῖα αὐτοῦ τοῦ ἀρθρου πρωτοδημοσιεύτηκαν στὸ ἀρθρο μας: *Ὁ Ζωοποιὸς Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀνέκαθεν δέσποζε στό Ἱερόν Βῆμα, στὴν Ἁγία Τράπεζα, καὶ διέλαμπε ὅταν ἦταν ἀνοιχτὴ ἡ Ὁραία Πύλη, τό Καταπέτασμα – Καὶ περὶ τοῦ Συνθρόνου, καὶ περὶ τῆς Ἐγκυκλίου γιὰ τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν θέσι τοῦ Ἑσταυρωμένου Χριστοῦ στὴν Ἐκκλησία τοῦ Μητροπολίτου Περιστερίου Γρηγορίου Παπαθωμᾶ*, 4/11/2024, σσ. 32-36.

² Ἀρχιμ. Νικοδήμου Μπαρούση, *Λατινογενὴς ἢ Λειτουργικὴ Μεταρρύθμισις*, Ὁρθόδοξος Τύπος, 25/1/2002, τ. 1443, σ. 4.

³ Ἀρχιμ. Νικοδήμου Μπαρούση, *Ἡ «Λειτουργικὴ Κίνησις» τῆς Δύσεως καὶ ὁ Οἰκουμενισμός*, Διορθόδοξο Θεολογικὸ Συνέδριο: «Οἰκουμενισμός. (Γένεσις-Προσδοκίες-Διαψεύσεις)», Θεσσαλονίκη 20-24 Σεπτεμβρίου 2004, «Ἐταιρεία Ὁρθοδόξων Σπουδῶν».

⁴ Βλ. *Wikipedia*, “The Liturgical Movement was a 19th-century and 20th-century movement of scholarship for the reform of worship. It began in the Catholic Church and spread to many other Christian churches including the Anglican Communion, Lutheran and some other Protestant churches,” δηλ. «Τὸ Λειτουργικὸ Κίνημα ἦταν ἓνα κίνημα τοῦ 19ου καὶ τοῦ 20ου αἰῶνα γιὰ τὴ μεταρρύθμιση τῆς λατρείας. Ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Καθολικὴ Ἐκκλησία καὶ εξαπλώθηκε σὲ πολλές ἄλλες Αἰρετικὲς ὁμολογίες, συμπεριλαμβανόμενης τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας, τῆς Λουθηρανικῆς καὶ ὀρισμένων ἄλλων Προτεσταντικῶν παρασυναγωγῶν» (πρόσβασις 28/10/2024).

⁵ *Ὁ Ζωοποιὸς Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀνέκαθεν δέσποζε στό Ἱερόν Βῆμα, ...*, 4/11/2024, σ. 32 κ.έ..

⁶ Μητρ. Ναυπάκτου Ἱεροθέου, *Μεταφράσεις – Μυστήρια καὶ Ἀσκήσις*, Ἱ.Μ. Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), 2011.

⁷ Εἰκονομάχοι, Πατερομάχοι καὶ Παραδοσιομάχοι οἱ Προτεστάντες.

Στήν πρώϊμή της ἀλλὰ συστηματική μορφή, μᾶς ἤρθε κυρίως μέσω τοῦ Παναγιώτου Τρεμπέλα^{9, 10, 11} (τῶν ὀργανώσεών του, τῶν μαθητῶν του), ποῦ ἐπηρρεάσθηκε ἀπὸ τοὺς αἵρετικούς Παπικούς καὶ Προτεστάντες,² καὶ κυρίως μᾶς ἤρθε μετὰ τὴν **Β' Βατικάνεια Σύνοδο** (1962-1965) καὶ τὶς «προετοιμασίες» αὐτῆς.

«Ὅλες αὐτὲς οἱ δραστηριότητες [τῶν Δυτικῶν]¹² περιήλθαν εἰς γνῶσι καὶ ἐνὸς ἑλληνος θεολόγου μετὰ ζήλο διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ μετὰ ἑμμεσο μαθητεία εἰς τὴν Πατερικὴν παράδοσι, (ἀφοῦ γνώρισε τοὺς Πατέρας μέσω τρίτων, δηλαδὴ κάποιων δυτικῶν συγγραφέων, κατὰ συγκινητικὴ μεταγενεστέρᾳ ὁμολογία του, ἀξία νὰ μᾶς διδάξῃ πολλὰ περὶ ἀρετῆς καὶ ταπεινοφροσύνης). Ἔτσι, λοιπόν, ὁ ὄντως ἀοίδιμος αὐτὸς καθηγητὴς τῆς θεολογίας, ἐπεδόθη μετὰ ἐξαιρετικὴ ἀφοσίωσι εἰς τὸ νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ εἰς τὸν ἑλλαδικὸν χώρον μία βαθεῖα λειτουργικὴ ἀναγέννησι. Μεταξὺ τῶν βασικῶν του αἰτημάτων, (κατὰ τὰ γραφόμενά του ἤδη ἀπὸ τὸ 1948), ἦταν ἡ ἀνάγνωσι τῶν εὐχῶν τῆς θείας Λειτουργίας εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ,^{13, 14, 15} ἡ τέλεσι τῆς Λειτουργίας κατ' ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, (αἶτημα τὸ ὁποῖον ἴσως ἐγκατέλειψε ἀργότερα), ἡ γονυκλισία τῆς Κυριακῆς,¹⁶ οἱ εὐχὲς τοῦ σαραντισμοῦ, ἡ χρῆσι ἀτομικῶν βιβλιαρίων, γιὰ τὴν παρακολούθησι τῆς Λειτουργίας, ἡ ἐνθάρρυνσι τῆς δημιουργίας μιᾶς ψυχολογικῆς ἐξάρσεως κατὰ τὴν λατρεία, κ.τ.λ. (ὅλ' αὐτὰ δανεισμένα, βεβαίως, ἀπὸ τὴ δυτικὴ «λειτουργικὴ κίνησι», ποῦ τόσο ἐθαύμαζε).»²

⁸ Οἱ Εἰκονομάχοι ἦσαν οἱ «Προτεστάντες» πρὸ τῶν Προτεσταντῶν (φοβερωτάτη παν-αἵρεσι). «Μετὰ τὸ διάταγμα [τοῦ εἰκονομάχου Αὐτοκράτορος Λέοντος Γ' τοῦ Ἰσαύρου (717-741)] καταργήθηκε καὶ ἡ τιμὴ στὰ ἅγια λείψανα, συντομεύτηκαν οἱ Ἐκκλησιαστικὲς Ἀκολουθίες, περιορίστηκαν οἱ Νηστείες, [...]. Ὁ ἀνώτερος κλῆρος στὸ σύνολό του τάχτηκε μετὰ τὸ μέρος τοῦ [Εἰκονομάχου] Αὐτοκράτορα», Ἀθηνᾶ Ἰ. Τσιγκαροπούλου, *Ἀναστήλωση τῶν Εἰκόνων*, Ostrakon Θεσσαλονίκη 2016, σ. 71.

⁹ Ἡ ἀναφορά μας στοὺς ἀνθρώπους ἢ τὶς ὀργανώσεις γίνεται γιὰ τὴν καταγραφὴν τῶν ἱστορικῶν στοιχείων ποῦ ἀφοροῦν τὸ παρὸν ἄρθρο, καὶ δὲν γίνεται γιὰ νὰ κριθεῖ ἢ μηδενιστεῖ ἐν γένει τὸ ἔργο τους.

¹⁰ Π. Ν. Τρεμπέλα, «Ἡ Ρωμαϊκὴ Λειτουργικὴ Κίνησις καὶ ἡ πρᾶξις τῆς Ἀνατολῆς», Ἀθῆναι 1949.

¹¹ Ὁλόκληρη Ἡ Εἰκονομαχία ἐβγαλε ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸ 1956, γιὰ ὅσους παρέσυραν τοὺς Κληρικούς στὰ κελεύσματα τῆς Λειτουργικῆς Κινήσεως ἢ Ἀναγεννήσεως, εἰς ὧτα μὴ ἀκούοντων, μὴδὲ συνιόντων, βέβαια. Αὕτῃ ἡ Εἰκονομαχία τοῦ 1956 βρισκόταν στὰ Δίπτυχα, καὶ στὰ Ἱερατικά τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (1962 – 2000), βλ. ὑποσ. 17.

¹² Τὰ ἐντὸς ἀγκυλῶν εἶναι δικές μας ἐπεξηγήσεις.

¹³ Ἱερατικὸν Συλλειτουργῶν - σύγκρισις διατάξεων, Ἱερατικῶν, καὶ σχόλια, 21/12/2022 (analogion.gr).

¹⁴ Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας, στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀπὸ Ἀνατολὴν εἰς Δύση, τὴν ὥρα τῆς Ἀναφορᾶς — Τὰς θύρας, τὰς θύρας· Ποιὲς θύρες; Τὸ Ἱερόν Κιβώριον, τὰ Καταπετάσματα-Παραπετάσματα-Βῆλα, τὸ Φράγμα τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, τὸ Φράγμα τοῦ Πρεσβυτερίου (Σολέα), τὸ Σύνθηρον, β' ἐκδ. 23/4/2024, κεφ. 18 – 21 (analogion.gr).

¹⁵ Ἀπάντησις στὸν π. Δανιὴλ Γ. Αεράκη, γιὰ τὸ «Οὔτε μυστικά, οὔτε ψιθυριστά, οὔτε... ἀνύπαρκτα», α' ἐκδοσις, 11/6/2024.

¹⁶ Ἐπιτρέπεται ἡ Γονυκλισία τὶς Κυριακὰς; [PDF], 2004/5. Βλ. ἐπίσης ἀργότερα ὑποσ. 81.

Ὅμως ἐνῶ αὐτὴ ἡ **Λειτουργικὴ Κίνησις** φαίνεται δροῦσε στὴν Ἑλλάδα ἀρχικῶς **ὑπόκωφα**, λόγω τῶν **ἀντιδράσεων τῶν παραδοσιακῶν Κληρικῶν ἀκόμη καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου**,^{13, 14, 17} ἀργότερα σταδιακὰ καὶ κυρίως μὲ τὴν ἐκλογὴ Ἐπισκόπων ἀπὸ τὶς «Ἀδελφότητες»,¹⁸ ἐπὶ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Ἱερωνύμου Κοτσώνη (1967-1973),^{9, 19} «**29 νεοεκλεγέντες μητροπολίτες προσκειμένους, πλὴν δύο ἢ τριῶν στὶς ἀδελφότητες ‘ΖΩΗ’ καὶ ‘ΣΩΤΗΡ’**,²⁰ πολέμιες μέχρι τότε τῆς ἐπίσημης Ἐκκλησίας»,¹⁹ ἀπέκτησε διαρκῶς αὐξανόμενη δυναμικὴ καὶ ἐπιρροή.

Ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ ὡς συνέπεια, «**ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἀλώθηκε ἀπὸ στελέχη τῆς ‘ΖΩΗΣ’**»,^{21, 22, 23} μὲ ὅτι σημαίνει αὐτὸ γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση καὶ τὶς ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, καὶ κυρίως τῶν ἐπισήμων **Ἱερατικῶν καὶ Ἀρχιερατικῶν** αὐτῆς **Λειτουργικῶν** βιβλίων. Προϊόντος τοῦ χρόνου,^{13, 24} καὶ μὲ τὴν ἀφόρητον πίεσιν τῶν λειτουργικῶν «ἀναγεννητῶν», στὸ ἐπίσημο Ἱερατικὸν ἐκμηδένισαν τὴν παραδοθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἁγίων Πατέρων ζῶσα καὶ ἀρχαία Παράδοση· **α. τῆς μυστικῆς Προσευχῆς (μυστικῶν Εὐχῶν) τοῦ Ἱερέως**²⁵ (καὶ ὁ πιστὸς Λαὸς, μυστικῶς προσεύχεται ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὄχι

¹⁷ Ἐγκύκλιος Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 9-6-1956, *Περὶ ἀναγνώσεως «μυστικῶς» τῶν εὐχῶν τῆς θείας Λειτουργίας καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν Μυστηρίων καὶ ἐμμελοῦς ἀναγνώσεως τοῦ Ἀποστόλου καὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου*.

¹⁸ «ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. **μεμέρισται ὁ Χριστός**», Α' Κορ. α' 12-13.

¹⁹ Ἀθανασίου Ἀν. Ἀγγελοπούλου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Ἱστορία τῶν δομῶν διοικήσεως καὶ ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Εἰκοστὸς αἰώνας)*. Θεσσαλονίκη, ἐκδ. Κυριακίδη, 1998. σ. 93.

²⁰ Ἀπὸ μαθητὲς τοῦ Ἀποστόλου Μακράκη (1831-1905), ποὺ τὸν ἐγκατέλειψαν (ἀποσχίστηκαν) ὅταν ἐκεῖνος ἀρνήθηκε νὰ συμφιλιωθεῖ μὲ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο, δημιουργήθηκαν δύο νέες κινήσεις, ιδιωτικὰ σωματεῖα: ἡ «**Ἀνάπλασις**» καὶ ἡ «**ΖΩΗ**». Ἡ «**ΖΩΗ**» ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν ἀρχιμ. Εὐσέβιο Ματθόπουλο (1849-1929) τὸ **1907**. Ἡ ἀδελφότητα «**ΣΩΤΗΡ**» ἰδρύθηκε τὸ **1960** ἀπὸ πρώην μέλη τῆς «**ΖΩΗΣ**». Βλ. Ἀπ. Ἀλεξανδρίδη, *Ἐνα φαινόμενο τῆς νεοελληνικῆς χριστιανικῆς ζωῆς: Οἱ Χριστιανικὲς Ὄργανώσεις*, περιοδικό *Σύνορο*, Φθινόπωρο 1966, ν. 39, σ. 198.

²¹ Ἀθανασίου Ἀν. Ἀγγελοπούλου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, 1998, δ.π., σ. 94.

²² Καὶ ὄχι μόνον τὴν Ἀποστολικὴ Διακονία, ἀλλὰ ὁ Μητροπολίτης Πειραιῶς Χρυσόστομος (1909-1977) ἔφτασε σὲ σημεῖο νὰ λέει ὅτι ὁ ἀρχιεπ. Ἱερώνυμος (Κοτσώνης) ὑπέθαλψε «τὴν διὰ παντὸς πονηροτάτου τρόπου καὶ ἀπαρδέκτου, ἐπὶ βλασφημίᾳ τῶν ἱ. Κανόνων, ἐγκαθίδρυσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῆς ἀπαισίας ‘Ζωηκῆς’ φατρίας», Ἀθανασίου Ἀγγελοπούλου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, ἐκδ. Μπαρμπουνάκης, 2002, σ. 83.

²³ Βλ. ἐπίσης, Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα, Ἱεροκήρυκος Χαλκίδος, *Φῶς ἢ φωτιά*; Ἀθῆναι **1956**, σσ. 32 - 33, 154 - 156.

²⁴ Στὰ ἔτη 1951-2004, τὸ **Ἱερατικὸν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἄλλαξε πέντε (5) φορές «σειρά»**... Βλ. Κεφάλαιον 19 «*Τὸ κλείσιμο τῆς Ὡραίας Πύλης τοῦ Ἱεροῦ (τὰ Βημόθυρα καὶ τὸ Καταπέτασμα) στὰ Ἱερατικά τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας — Σύγκριση, σχόλια*», στὸ βιβλίο μας γιὰ *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας*, β' ἔκδοση, 23/4/2024.

²⁵ Μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴν ἀφήνουν τὸν πιστὸν Λαὸν νὰ προσευχηθεῖ, ἀφοῦ διακόπτουν ἐπανειλημμένως τὴν Προσευχὴν τοῦ Λαοῦ, βάζοντας Ἀνάγνωσις τῶν Ἱερατικῶν Εὐχῶν τους. Γιὰ αὐτὸ καὶ ὁ Ὅσιος Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχά-

ἐκφώνως),²⁶ καὶ β. τοῦ ἀθεάτου τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς κατὰ τὴν Ἁγίαν Ἀναφορὰν¹⁴ (ἀπὸ τὴν Μ. Εἵσοδο μέχρι τὴν Θεία Κοινωνία) μὲ τὸ κλείσιμο τῆς Ὡραίας Πύλης τοῦ Τέμπλου (πράγμα τὸ ὁποῖον γινόταν φυσικά καὶ στὴν Ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία μέχρι τὸ πρόσφατο παρελθόν).²⁷

Οὐχ ἥττονος σημασίας, καὶ οἱ «δύο παράπλευρες ἐνέργειες ποὺ μαρτυροῦν τὴν μεθοδικὴ προσπάθεια ἀλώσεως τῆς θεολογικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τὴν ομάδα Ἱερωνύμου [Κοτσώνη, 1967-1973] καὶ τοὺς κύκλους τῆς 'ΖΩΗΣ'· ἡ ἵδρυση Θεολογικῆς Ἀκαδημίας²⁸ καὶ ἡ ὑπαγωγή τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως στὴν Ἐκκλησία, οὐσιαστικὰ στοὺς κύκλους τῆς 'ΖΩΗΣ'. Στὸ ἔργο αὐτὸ πρωτοστάτησε ὁ καθηγητὴς Σ. Ἀγουρίδης.²⁹ Γενικὸς διευθυντὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ἐκπαιδεύσεως διορίστηκε ἐπιτελικὸ στέλεχος τῆς ἀδελφότητος «Ζωή», ὁ ἀρχιμανδρίτης Μάξιμος Ψιλόπουλος, ἐνῶ γενικὸς διευθυντὴς θρησκευμάτων ἀνέλαβε ἄλλο ἐπιτελικὸ στέλεχος τῆς «Ζωῆς», ὁ ἐκπαιδευτικὸς σύμβουλος Κ. Κούρκουλας. Ἀποτέλεσμα τῆς παραεκκλησιαστικῆς αὐτῆς εἰσβολῆς στὴν παιδεία ἦταν ὅτι καταδιώχθηκαν ὅλοι οἱ καθηγητὲς ποὺ δὲν εἶχαν ὑποταχθεῖ στὴν ομάδα καὶ διορίσθηκαν 'ἡμέτεροι' σὲ ὅλες τὶς καίριες θέσεις. Ἡ σύνταξη νέων προγραμμάτων καὶ ἡ συγγραφὴ ἐγχειριδίων ἀνατέθηκαν σὲ συνειδητὰ στελέχη τοῦ ἴδιου κύκλου **μὲ ἐπιδίωξη νὰ μορφώσουν τὸν νέο τύπο θεολόγου καὶ κληρικοῦ**».³⁰

Βέβαια σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ἀπὸ τὶς ἴδιες τὶς πράξεις καὶ τοὺς καρποὺς αὐτῶν (τὸ ἐκκλησίασμα μειώθηκε περίπου 30% ἀπὸ τὸ 1967 στὸ 1970)³¹ μαθεύτηκαν τὰ ἀνωτέρω, καὶ «κάηκαν» οἱ ἐν λόγῳ ἀδελφότητες, ἐξέλιπον καὶ οἱ ἱδρυτές των, ὁπότε πῆραν τὴν κατιούσα.

Φαίνεται πάντως, ἀπὸ τὴν ταχύτατη διάδοση τῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως καὶ εἰδικὰ **τῶν πολλῶν (συνεχῶς ἐφευρισκομένων) νεωτερισμῶν της**, στοὺς Πρεσβυτέρους καὶ Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας μας, **σήμερα**, ὅτι παρόμοιες μέθοδοι καὶ τακτικὲς συνεχίζονται στὴν Ἐκκλησία μας (καλύτερα βέβαια ὁργανωμένες, μυστικὲς καὶ ὑπόκωφες

στῆς εἴπῃ: **«Μὴ φωνάζης, παπᾶ, πές τις σιγανὰ, ὅπως ἀναφέρεται μέσα στὸ Ἱερατικό, ὅτι μυστικῶς λέγονται**», βλ. *Σύγχρονοι (Ἄγιοι) Γέροντες καὶ οἱ Μυστικὲς Εὐχές*, [ΠΠ5].

²⁶ «Μετὰ δὲ ταῦτα γινέσθω ἡ θυσία [ἁγία Ἀναφορά], ἐστῶτος παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ προσευχομένου ἡσύχως», Διαταγαὶ Ἀποστόλων, [PG 1, 737A].

²⁷ Μᾶς εἶπε ὁ Ἱερομόναχος γέροντας Στέφανος Ἀναγνωστόπουλος, ὅτι στὴν Δράμα, ὅταν ἦταν ἱερόπαις, σὲ Ἀρχιερατικὴ Λειτουργία αὐτὸς ἐκλείνε τὴν Ὡραία Πύλη (ποὺ ἦταν μονοκόμματα, συρόμενη) μετὰ τὴν Μεγάλῃν Εἵσοδον.

²⁸ Βλ. *Τὸ ἀθεάτον τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς, ...*, ὁ.π., κεφ. 20, ὑποσ. 369.

²⁹ Βλ. στοιχεῖα τοῦ ἀπὸ τὸν Ἀριστείδη Πανώτῃ στὴν ΘΗΕ, τ. 1^{ος}, σ. 300. Σύμφωνα μὲ τὴν «Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν», 5/3/2005, καὶ τὴν *Wikipedia*, πήρε διδακτορικὸ στὴν Ἀμερική (1947-1950) μὲ ὑποτροφία τοῦ προτεσταντικοῦ Π.Σ.Ε. (WCC) -πρόσβαση 25/11/2024.

³⁰ Ἀθανασίου Ἀν. Ἀγγελοπούλου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, 1998, ὁ.π., σσ. 94-97.

³¹ Ἀθανασίου Ἀν. Ἀγγελοπούλου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, 1998, ὁ.π., σ. 97.

ἀπὸ ὅτι μὲ τὶς Ἀδελφότητες), μὲ ἄλλα πρόσωπα καὶ ὁμαδούλες,¹⁸ μὲ περιοδικά, διαδικτυακές ιστοσελίδες, βιντεο-ιστότοπους, ἀκαδημίες «θεολογικῶν» σπουδῶν, κλπ..³²

Μετὰ τὸ 1998, μὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπ. Χριστοδούλου,⁹ καὶ τοῦ Μητρ. Καισαριανῆς Δανιήλ (ἀπὸ τὸ 2000),⁹ δυστυχῶς ἐπισημοποιήθηκε καὶ ἐδραιώθηκε (ὡς τὰ σήμερα) ἡ Λατινογενὴς αὐτῇ² **Λειτουργικὴ Κίνησις τάχα Ἀναγέννησις**, στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος, μὲ τὴν (ἀπὸ τὸ 2000, ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 695/ 330/09.02.2000 ἀποφάσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ Ἀρχιεπ. Χριστοδούλου) «**Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως**» (2000 - σήμερα),^{33, 2, 3, 6} μὲ πρῶτο καὶ ὡς φαίνεται ἰσόβιο Πρόεδρο τὸν Μητροπολίτη Καισαριανῆς Δανιήλ.

Μᾶλλον ὅμως δὲν ἐπιχειρῆται Λειτουργικὴ «Ἀναγέννησις»³⁴ ἀπὸ σύνολη τὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,^{17, 35, 36} οὔτε φαίνεται νὰ ἔχουν ὅλοι λόγο (καὶ ἐνημέρωση) στὶς «εἰδικές» καὶ μὴ Συνοδικές Ἐπιτροπές, ὅπως ἀκριβῶς Ἀρχιερεῖς μας δὲν εἶχαν λόγο στὶς προετοιμασίες καὶ στὶς τελικὲς διπλωματικὲς διατυπώσεις τῶν Οἰκουμενιστῶν στὴν ἐν Κολυμβαρίῳ Σύνοδο (2016), ὅπου στὸ κείμενο γιὰ τοὺς Αἰρετικούς, «πέρασαν» ὅτι αὐτοὶ (οἱ Οἰκουμενιστές) ἤθελαν.^{37, 38, 39, 40}

³² Ὅμως ὁ Κύριος εἶπε ὅτι «οὐ γάρ ἐστι κρυπτόν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ», Λουκ. η' 17.

³³ Πρωτοπρ. Θεόδωρος Ζήσης, *Νεοβαρλααμισμὸς ἢ «Λειτουργικὴ Ἀναγέννησις»*, Θεοδρομία τ.Δ4, 2002, σ. 463.

³⁴ **Στὸ παρὸν ἄρθρο μὲ τὸν ὅρο Λειτουργικὴ Ἀναγέννησις δὲν ἀναφερόμαστε στὴν ὁμώνυμο Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀλλὰ στὴν ἐν Ἑλλάδι λατινογενὴ Λειτουργικὴ Κίνησις τάχα καὶ Ἀναγέννησις.**

³⁵ Σεβ. Μητρ. Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου κ. Ἱεροθέος, *Ἡ Θεολογία τῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως*, Ὁρθόδοξος Τύπος, τ. 1644, 26/5/2006, σ. 3.

³⁶ Α' Λειτουργικὸ Συνέδριο, *Τὸ μεγαλεῖο τῆς Θείας Λατρείας – Παράδοση ἢ Ἀνανέωση*; 27 Φεβρ. – 1 Μαρτίου 2002, Ἑταιρεία Ὁρθοδόξων Σπουδῶν. Τὰ Πρακτικὰ εἰς τὴν Θεοδρομία, Ἰαν. – Σεπτ. 2002.

³⁷ Μητρ. Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ: «ἡ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς τὴν λεγομένη «Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδο» εἰς τὸ Κολυμπάρι τῆς Κρήτης ὑπερέβη τὰ ἄκρα ὅρια τῆς διακριτικῆς τῆς εὐχέρειας καὶ ἀπέτυχε τῶν προσδοκιῶν τῆς ἐντολῆς ποῦ ἔλαβε ἀπὸ τὸ ἱερό μας σῶμα», «Δέν εἶχε καμμία ἐξουσιοδότησις νὰ μεταβάλῃ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐντολῆς καὶ συγχωρήσατέ με νὰ εἶπω ὅτι οἱ αἰτιολογίαι ποῦ ἠκούσθησαν ὅτι δῆθεν οἱ παρόντες στὴν Σύνοδο ἐψήφισαν καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ συνταχθοῦν μὲ τὴν ὁμοφωνία τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ἐντελῶς ἀνεπείριστες», εἰς τὸ *Ὑπόμνημα πρὸς τὴν Ι.Σ.Ι. (23-24/11/2016) μὲ θέμα τὴν ἁγία καὶ μεγάλη Σύνοδο [Κολυμβαρίου]*, 17/11/2016.

³⁸ Μητρ. Ναυπάκτου Ἱεροθέου, «*Ὁμολογιακὴ» διγλωσσία, ἀσάφεια καὶ σύγχυσις*, Ἰούνιος 2016 (*parembasis.gr*).

³⁹ Μητρ. Ναυπάκτου Ἱεροθέου, *Ἡ «Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος» στὴν Κρήτη – Θεολογικὲς καὶ ἐκκλησιολογικὲς θέσεις*, Ι.Μ. Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας), 2018.

⁴⁰ Ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Γόρτυνος Ἱερεμίας γιὰ τὴν Σύνοδο Κολυμβαρίου (2016), *Ἀναλόγιον*, καὶ *Βῆμα Ὁρθοδοξίας*.

Ἔτσι καὶ ἐδῶ, διὰ τῆς γνησίας θυγατέρας τοῦ Οἰκουμενισμοῦ,² τῆς Λειτουργικῆς Κινήσεως ἢ Ἀναγεννήσεως ἢ Ἀνανεώσεως κτλ. (ἐδῶ καὶ περίπου ἕναν αἰῶνα), **Λειτουργικά βιβλία, Ἱερατικά, Λειτουργικές παραδόσεις, ἀλλάζουν νεωτεριστικῶς, ἀμφισβητώντας καὶ καταπατώντας τὴν παραδοθεῖσα ἐκκλησιαστικὴ καὶ λειτουργικὴ παράδοση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, ἐλευθέρως.** Καὶ ἐνῶ στὸ Κολυμβάριον ὑπῆρξαν ὀρθόδοξες φωνὲς ἐναντία στὶς διγλωσσίες, τοὺς διπλωματισμοὺς τῶν Οἰκουμενιστῶν, ἐδῶ, στὶς πολυχρόνιες μεθοδεύσεις τῆς **Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως,** λόγω τῆς προωθουμένης ὑπ' αὐτῆς **γλυκιᾶς ἐπάρσεως καὶ ἐπιδείξεως (Κληρικαλισμοῦ),**⁴¹ ἐλάχιστοι κἂν ἀντιδρῶν.

Γιὰ αὐτὸ καὶ οἱ «Εἰδικές» καὶ μὴ Συνοδικές Ἐπιτροπές, θὰ ἔπρεπε κατὰ τὴν γνώμη μας, ἤδη ἀπὸ τὸν προηγούμενο αἰῶνα, νὰ ἔχουν/εἶχαν **Πρόεδρο καὶ Μέλη μὲ περιορισμένη (π.χ. 4ετῇ) καὶ ὄχι ἰσόβια θητεία, ὥστε νὰ μὴν μονιμοποιῶνται συγκεκριμένα ἰδεολογικά «ρεύματα» καὶ φατρίες στὴν Ὁρθόδοξή Ἐκκλησία ...**

Καλύτερα βέβαια θὰ ἦταν καὶ θὰ εἶναι ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας μας (σύνολη ἢ Ἱεραρχία) νὰ ἀσχοληθοῦν προσωπικὰ μὲ τὴν διατήρηση τῆς ζώσας Ἱερᾶς Λειτουργικῆς μας Παραδόσεως, καὶ νὰ μὴν ἀφήνουν τὴν Λειτουργία μας καὶ τὰ Ἱερατικά στὶς διάφορες ἀριστίνδιν ἐπιτροπές καὶ στὰ διάφορα συνέδρια.

Ἀρκετοὶ ἐναντιώνονται στὸν Οἰκουμενισμό, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη δέχονται τοὺς νεωτερισμοὺς τῆς θυγατέρας τοῦ Οἰκουμενισμοῦ: τὰ λατινογενῆ νεωτεριστικά (ἐκτὸς τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως) «γυμνά» **Σύνθρονα,**⁴² τὴν ἐκτόπιση τοῦ Ἑσταυρωμένου⁶⁵ πίσω στὸν τοῖχο στὸν ἄερα (ἄνωθεν τοῦ νεωτεριστικοῦ λατινογενοῦς Συνθρόνου), ἀπὸ τὴν φυσικὴ του καὶ παλαιοχριστινικὴ θέση στὴν Ἁγία Τράπεζα,⁴³ τὸν Νεο-βαρλααμισμό καὶ

⁴¹ Ἀρχιμ. Νικοδήμου Μπαρούση, *Ὁ Προσανατολισμός ἐν τῇ Λατρείᾳ*, Ὁρθόδοξος Τύπος, τ. 1829, 1830, 30/4/2010, 7/5/2010.

⁴² Ποτέ ἡ Ἐκκλησία στὴν ἱστορία της δὲν εἶχε **«γυμνὸ» Σύνθρονον** ὅπως γίνεται ἀντι-παραδοσιακῶς σήμερα σὲ μερικοὺς Ναοὺς (κατὰ μίμησιν τῶν αἰρετικῶν Λατίνων, καὶ τῆς Β' Βατικάνειας Συνόδου). Κατ' ἀρχὴν ἀκυρώθηκε ἐνωρίς τὸ Σύνθρονον ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς Ἁγίους Πατέρες (ἐβλεπε πρὸς τὴν Δύσιν). Κατὰ δεύτερον, μπροστὰ ἀπὸ τὸ Σύνθρονον ὑπῆρχε μεγάλη Σταύρωσις (Ἑσταυρωμένος), ὑπῆρχε τὸ ἱ. Κιβώριον μὲ τὰ Παραπετάσματά του (κουρτίνες), ὑπῆρχε καὶ τὸ Μέγα (ὑψηλόν) Καταπέτασμα, καὶ πολὺ ἐνωρίς τὸ ὑψηλὸ Φράγμα τοῦ Τέμπλου, ὑπῆρχε καὶ ὁ ὀγκώδης Ἀμβωνας μὲ τοὺς Χοροὺς τῶν Ψαλτῶν στὸ κέντρον. Χαμηλὸ φράγμα ἦταν, πάντοτε στὴν Ἐκκλησίαν μας, μόνον τὸ φράγμα τοῦ Σολέα (ἦτοι τοῦ δυτικοῦ Πρεσβυτερίου). Βλ. *Ὁ Ζωοποιὸς Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀνέκαθεν δέσποζε στὸ Ἱερόν Βῆμα, ...*, 4/11/2024, σσ. 2-11.

⁴³ Ποιὸς θὰ δώσει **στὸν Τάφο του** ἐντολὴ τοποθέτησης τοῦ Σταυροῦ π.χ. **4 μέτρα μακριὰ ἀπὸ τὸν Τάφο του καὶ στὸν ἄερα;** Στὴν Ἁγία Τράπεζαν ποὺ εἶναι **Τάφος Μαρτύρων**, γιατί δίνεται τέτοια ἐντολή κατὰ

Λαϊκισμῶ,⁶ τὴν διαρκῶς ἀνοιχτὴ Ὠραία Πύλη, τοὺς Νεωτερισμοὺς τῶν ἐκφώνων Ἱερατικῶν Εὐχῶν, καὶ τῆς ἐσχάτης πλάνης τοῦ ἐκφώνου Καθαγιασμοῦ, καὶ τὴν «*versus populum*» τέλεση Λειτουργιῶν (δηλ. τέλεση τῆς Λειτουργίας καὶ ἐν γένει Ἀκολουθιῶν, Μνημοσύνων, Ἀγιασμοῦ, Ἀρτοκλασίας) πρὸς τὸν Λαό, πρὸς τὴν δύση,⁴¹ κλπ..

Ἀπὸ τὴν μία θρέφουν τό θηρίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ διὰ τῆς Λειτουργικῆς Κινήσεως (Ἀναγεννήσεως), υἱοθετῶντας καὶ προωθῶντας τοὺς ἐν ἀφθονία Λειτουργικοὺς Νεωτερισμοὺς, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μάχονται κατὰ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, μὴ ἐπιτυγχάνοντες ἐν τέλει τίποτε τὸ οὐσιαστικὸ στὸν ἀγῶνα τους.

Ἡ λειτουργικὴ «ἀναγέννηση»^{2, 6, 10, 33, 35} ἔχει ἐπιφέρει ἤδη - ὡς μὴ ὠφελε - συντριπτικὴ ἀλλοίωση, **λατινογενεῖς νεωτερισμοὺς** στὴν Λατρεία μας, καὶ στὴν Τάξιν τῆς Ἐκκλησίας μας μέ:⁴⁴

1. τὴν προτεσταντίζουσα ἀντίληψη τῆς Θείας Λειτουργίας, καὶ ἐν γένει τῆς Θ. Λατρείας,^{6, 33, 35, 65}
2. τὴν λανθασμένη θεώρηση ὅτι ὁ Ἱερεὺς/Ἐπίσκοπος πρέπει νὰ φαίνεται συνεχῶς στὴν Θεία Λειτουργία, ἐνῶ ὁ Ἱερεὺς/Ἐπίσκοπος δὲν φαινόταν σχεδὸν καθόλου στὸν Λαό ἀπὸ τὴν Μεγάλῃ Εἰσοδῷ μέχρι τὴν Θεία Κοινωνία (Ἁγία Ἀναφορά) ἀφοῦ τὸ Καταπέτασμα καὶ τὰ Βημόθυρα ἦσαν (καὶ εἶναι) κλειστά, μαρτυρούμενα ἤδη ἀπὸ τὸν Ἅγιον Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο καὶ σύνολῳ τὴν Ὀρθόδοξο Λειτουργικὴ Παράδοση μέχρι τίς ἡμέρες μας,⁴⁵
3. τὴν λανθασμένη θεώρηση, ἀκόμη καὶ ἀπὸ Ἐπισκόπους,⁴⁶ τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῶν τελουμένων ἐν αὐτῇ ὡς ἀπομίμησιν τοῦ θεάτρου, καὶ θεατρικῶν παραστάσεων,

παράβασιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἱερᾶς Παραδόσεως; Βλ. *Ἡ Θεολογία τοῦ Σταυροῦ μέ τὸν Ἑσταυρωμένο στὴν Ἁγία Τράπεζα*, [PDF], α' ἔκδοσις, 6/12/2024.

⁴⁴ **Στὰ παρακάτω σημεία (στὶς παραγράφους ἐντὸς τοῦ μπλέ πλαισίου) φαίνεται μιὰ ἐπανάληψη ὀρισμένων θέσεων (νεωτερισμῶν), ὅμως δὲν εἶναι ἐπανάληψις θέσεων, ἀλλὰ ἀλλαγὴ τοῦ σημείου (νεωτερισμοῦ) ἐστίασης, ὥστε νὰ ἔχει ὁ κάθε νεωτερισμὸς τὴν παράγραφό του (καίτοι πολλοὶ νεωτερισμοὶ ἀλληλοεξαρτῶνται).**

⁴⁵ *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας, στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴν Ελλάδα, καὶ ἀπὸ Ἀνατολὴ σὲ Δύση*, ὁ.π..

⁴⁶ Ἀκούσαμε μὲ τὰ ἴδια μας τὰ αὐτιά Μητροπολίτη τοῦ Πατριαρχείου Ἀφρικῆς ποὺ ὁ οἰκείος Μητροπολίτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὸν εἶχε ἀφήσει στὸ πόδι του γιὰ νὰ πάει σὲ ...Συλλείτουργο, νὰ μᾶς λέει μέσα στὴν

4. τις περιφορές τῶν Εισόδων (μικρᾶς καὶ μεγάλῃς) ἀπὸ ἐντὸς ἢ περιμετρικὰ τοῦ Σολέα ποὺ γίνονταν παλαιά, σὲ περιμετρικὰ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας μέχρι πίσω στὰ κεριά, καὶ οἱ πιστοὶ ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ ἦσαν πάντοτε στραμμένοι προσευχόμενοι πρὸς Ἀνατολὰς, νὰ στρέφονται προτοῦ κἂν νὰ βγεῖ ὁ Ἱερεὺς γιὰ τὴν Εἴσοδον, πρὸς Βορρᾶ καὶ Νότον καὶ Δύσιν, καὶ νὰ περιεργάζονται καὶ νὰ περισπῶνται πρὸς ἀλλήλους,
5. τὴν λανθασμένη θεώρηση ἀπὸ Κληρικούς, Ἐπισκόπους, ὅτι ὁ Λαὸς τάχα παρακολουθεῖ μὲ συναισθηματικὴν συμμετοχὴν [!] σιωπηλῶς τὰ τελούμενα κατὰ τὰ ἱερά μυστήρια καὶ τὰς ἀκολουθίας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ νυχθημέρου, ὅμως ὁ προσευχόμενος Λαὸς μυστικῶς, μέσα του, προσεύχεται στὴν Ἐκκλησία,^{26, 47} καὶ κληρικοὶ (ἐσχάτως) τὸν διακόπτουν συνέχεια βάζοντας ἔκφωνη ἀνάγνωση τῶν Προσευχῶν τους· ἂν ὅμως ὁ Λαὸς μιᾶς ἐνορίας ὄντως δὲν προσεύχεται στὴν Λειτουργία, αὐτὸ εἶναι ὄνειδος τῶν Κληρικῶν τοῦ Ναοῦ,⁴⁸

Λειτουργία ὅτι «αὐτὰ [ποὺ κάνουμε στὴν Λειτουργία] τὰ πήρε ἡ ἐκκλησία ἀπὸ τὸ θέατρο». Ἀκούσαμε ὅτι καὶ Μητροπολίτης τῆς Ἐκκλησίας μας εἶπε παρόμοια στοὺς Ἱερεῖς του (ὄχι σὲ ἐκκλησίασμα). Λυπᾶμαι. —Ἡ Ὁρθόδοξη Παραδοσιακὴ Λειτουργία δὲν εἶναι παράσταση, ἀλλὰ εἶναι Προσευχὴ πρὸς τὸν Θεόν (Ἱερεῖς καὶ Λαὸς προσευχόμενοι πρὸς Ἀνατολὰς). Ὅμως ἡ προτεσταντίζουσα λειτουργία πρὸς τὸν Λαὸ, πρὸς τὴν δύση, «*versus populum*», εἶναι ξένη τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως, μιμεῖται τὸ θέατρο καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἐπίδειξη, ιδιαίτερη ἔπαρση, καὶ ἀπουσία προσευχῆς (πῶς θὰ προσευχηθεῖς ὅταν ἐσένα σὲ κοιτάζουν, καὶ ἐσὺ περιεργάζεσαι, καὶ ἀφήνεις ἢ παραγγέλεις νὰ σὲ βγάξουν φωτογραφίες κατασκανδαλίζοντας τὸν Λαὸ;)

⁴⁷ **Προσευχὴ** δὲν εἶναι μόνον τὸ μυστικὸν (ἐνδοθεν, ἐσωτερικά, ἄνευ ἐξωτερικῆς φωνῆς) *Κύριε ἐλέησον* (ὁ Ψάλτης ἐκφώνως) ἢ ἡ ἰδία μυστικὴ προσευχή, ὡς ἀπόκρισιν στίς διὰ Προσφωνήσεως Εὐχὲς ποὺ ἐκφωνεῖ ὁ Διάκονος (ἢ ἀπουσία αὐτοῦ ὁ Ἱερεὺς). Προσευχὴ δὲν εἶναι μόνον ἢ προσοχὴ καὶ ἀκρόασις τῶν ψαλλομένων, ἢ ἡ μυστικὴ ἀπόκρισις (ὁ Ψάλτης ἐκφώνως) στὰ κελεύσματα τοῦ Διακόνου ἢ τοῦ Ἱερέως. Προσευχὴ δὲν εἶναι μόνον τὸ μυστικὸν *Πάτερ ἡμῶν* ἢ *Πιστεύω* (ὁ Ψάλτης ἐκφώνως). Προσευχὴ δὲν εἶναι μόνον ἡ μυστικὴ εὐχαριστία στὸν Θεόν. Προσευχὴ δὲν εἶναι μόνον τὰ ἐκάστου μυστικὰ αἰτήματα πρὸς τὸν Θεόν. Προσευχὴ δὲν εἶναι μόνον οἱ μυστικὲς Εὐχὲς πρὸς τὸν Θεόν γιὰ τὴν οἰκογένειά μας, τὸν πλησίον, τοὺς Κληρικούς, τοὺς Ψάλτες, τοὺς ἐκκλησιαζομένους, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς φτωχοὺς, καὶ ὅσους ἐν ἀνάγκαις, τοὺς φίλους, τοὺς ἐχθροὺς, τὴν πατρίδα μας, τὸν κόσμον ὅλον. Εἶναι ὅλα αὐτὰ καὶ ἄλλα πολλά, Χάριτι Θεοῦ. Ἡ προσευχή ὡς πρὸς τὴν ποιότητά της εἶναι «συνουσία καὶ ἔνωσις τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν Θεόν» (Κλίμαξ Ὁσίου Ἰωάννου Σιναΐτου, ΚΗ').

⁴⁸ Δυστυχῶς, ἀπὸ τὸ ζενιθ ποὺ εἴμασταν ὅπου **εἴχαμε ἕναν πιστὸ Λαὸ κατὰ διάνοιαν προσευχόμενον στὴν ἐκκλησία**, τοῦ ὁποῖου ἡ προσευχή ἦταν ἀτομικὴ βόμβα (βλ. τὸν Ἅγιο Πορφύριο στό *Ἱερατικὸν Συλλεῖτουργον - σύγκρισις διατάξεων, Ἱερατικῶν, καὶ σχολία*, ὁ.π.), ὁδεύουμε πρὸς τὸ ναδίρ, ὅπου ὁ λαὸς δὲν προσεύχεται στὴν ἐκκλησία (οὔτε στὴν οἰκία του, οὔτε φυσικὰ ἀδιαλείπτως), ἀκούει Ἱερεῖς νὰ προσεύχονται βροντοφώνως (ἐνῷ ὁ λαὸς ἀκόμη μυστικῶς προσεύχεται), διαβάζει ἀπὸ Ἱερατικά βιβλιαράκια/apps (καὶ πράγματα ἄσχετα μετὰ τὴν Λειτουργία), καὶ περισπᾶται δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἐνδοθεν καὶ ἐξωθεν, καὶ ἐγκλωβίζεται στὸ ἐγὼ του καὶ στὰ νεωτεριστικὰ **Ἱερατικὰ τῶν ...πιστῶν**, θέλοντας νὰ κατανοήσει τὰ πάντα στὴν Λειτουργία μετὰ τὸν ἐγκέφαλό του καὶ τὰ πτυχία του, μὴ ἀφήνοντας καθόλου χώρο στὸν Θεόν οὔτε μέσα στὸν Ναόν.

Μὰ δὲν καταλαβαίνουν ὁρισμένοι τί κάνουν ;!

Τὸ νὰ δώσεις στὸν Λαὸ νὰ πεῖ ἕνα τροπάριο ἢ μιὰ κατάληξη, ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὸ νὰ τοῦ δώσεις τροφή γιὰ μωρὰ (ὅλος ὁ πιστὸς Λαὸς εἶναι μωρὰ; ὡς γίνεαι αὐτὸ ἐκτὸς Λειτουργίας σὲ μιὰ ὥριαία συνάθροιση!), πέραν τῆς

6. τὶς ἔκφωνες διὰ μεγαφώνων Προσευχές τῶν Ἱερῶν^{49, 50} στὴν Λειτουργία (ἀντὶ μυστικῶς ὅπως ἔχει ἡ Ὁρθόδοξη Λειτουργικὴ Παράδοση ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα χρόνια), ποὺ δὲν ἀφήνουν τὸν πιστὸ Λαὸ νὰ προσευχηθεῖ,^{51, 52, 44}

καταπατήσεως τῆς ζώσας Ἱερᾶς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας μας, πέραν τῆς παραβάσεως τῶν Ἱερῶν Κανόνων ποὺ θέλει μόνον τοὺς κανονικοὺς Ψάλτες νὰ ψάλλουν, πέραν τῆς χάβρας Ἰουδαίων ποὺ θὰ γίνεῖ ἡ Ἐκκλησία, πέραν τοῦ σκανδαλισμοῦ πολλῶν Πιστῶν, πέραν τῆς διασπάσεως τοῦ νοῦ ἀπὸ τὴν Προσευχή.

Δὲν πᾶμε Ἐκκλησία γιὰ νὰ ἀκούσουμε τὸν διπλανό μας νὰ ψάλλει!

Ἀφοῦ ἐδῶ καὶ αἰῶνες ὁ λαὸς τρέφεται μὲ στερεὰ τροφή γιὰτί ντὲ καὶ καλὰ, νὰ τοῦ δώσουμε τροφή γιὰ μωρά; **Ἡ ἐποχὴ τοῦ γάλακτος πέρασε.**

Ἡ στερεὰ τροφή ὅμως, εἶναι ἡ Προσευχή (βλ. ὑποσ. 47). 1-2 ὥρες προσευχῆς στὸν Ναὸ δὲν φτάνουν σὲ πολλοὺς, ἐνῶ ἄλλοι ἔρχονται στὸ *Πάτερ ἡμῶν* καὶ δὲν βλέπουν τὴν ὥρα νὰ τελειώσῃ ἡ ἀκολουθία.

Ὁ λαὸς συμμετέχει στὶς Ἀκολουθίες διὰ τῆς Προσευχῆς του. Διὰ τοῦ μυστικοῦ Κύριε ἐλέησον ἢ τῆς δικῆς του μυστικῆς Προσευχῆς στὶς Αἰτήσεις, καὶ διὰ τῆς Προσευχῆς του καὶ ὑπὲρ ἀκόμη αὐτῶν τῶν Κληρικῶν (βλ. ὑποσ. 47).

Φυσικά, στὴν δοξολογία καὶ στὰ Τροπάρια τῶν Ψαλτῶν, ὁ Λαὸς ἀκροᾶται εὐφραινόμενος, καὶ εὐχαριστῶν τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Παναγία προσευχόμενος συνάμα.

Δὲν ψάλλει ὅμως, διότι ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅταν γίνεταὶ αὐτὸ διασπάει τὴν ἡσυχία καὶ τάξιν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐνοχλεῖ τοὺς γύρω του προσευχομένους, πέραν τῆς ἐπιδείξεως. **Δὲν ἔχουν ὅλοι τὸ τάλαντο τῆς φωνῆς, καὶ δὲν εἶναι ὅλοι γιὰ ὅλα σὰν τοὺς Προτεστάντες (ἕκαστος ἐφ' ᾧ ἐτάχθη).** Θέλει νὰ ψάλλει κάποιος ὅς πάει μὲ ὑπακοή καὶ εὐλογία στὸ Ἀναλόγιον, ἀλλιῶς ὅς ψάλλει στὸ σπῖτι του.

⁴⁹ «ἢ [ἔκφωνη] ἀνάγνωσις τῶν εὐχῶν εἰς ἐπήκοον τοῦ ἐκκλησιάσματος ἀπαιτεῖ **στόμφοι, χρωματισμὸν τῆς φωνῆς καὶ πολλάκις πομπῶδες ὕψος καὶ ἄλλας «ὑποκριτικὰς» ἱκανότητας**, στοιχεῖα ἐρχόμενα εἰς ἄκραν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν σεμνοπρεπῆ καὶ κατανυκτικὴν ἀτμόσφαιραν, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ τέλεσις τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας», Πρωτοπρ. Ἀλεξάνδρου Κ. Καραπαναγοπούλου, *Ἡ Θεία Λειτουργία (Εἰσαγωγή – Κείμενον – Ἑρμηνεία)*, Ἀθῆναι 1975, σ. 12.

⁵⁰ «Εἴτα πρόεισιν ὁ ἱερεὺς μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, μετὰ ἀληθινῆς καρδίας, ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, **ἀπαγγέλων τῷ Θεῷ, καὶ συλλαλὼν μόνος Αὐτῷ**, οὐκέτι διὰ νεφέλης, ὥς ποτε Μωσῆς ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, ἀλλ' ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτεύων· καὶ μεμύηται τὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος θεογνωσίαν καὶ πίστιν, καὶ **μόνος μόνῳ προσλαλεῖ Θεῷ** μυστήρια, μυστήρια ἀπαγγέλων ἐν μυστηρίοις, τὰ κεκρυμμένα πρὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ γενεῶν, νῦν δὲ φανερωθέντα ἡμῖν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἅπερ ἡμῖν ἐξηγήσατο ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρός. [...]

», Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας, στὴν Κωνσταντινούπολη, στὴν Ελλάδα, καὶ ἀπὸ Ἀνατολὴν εἰς Δύση, ὁ.π., κεφ. 53, 65, [PG 98, 429A].

⁵¹ Βλ. τό, *Ὁ ἸΘ' Κανὼν τῆς Συνόδου τῆς Λαοδικείας (364)*, καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῶν Λειτουργικῶν Εὐχῶν, τό, *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας, ...*, τό, *Εὐχές τῶν Κατηχομένων (Εὐχὴ διὰ Προσφωνήσεως, Συναπτῆ)*. Πόσοι προσεύχονται παράλληλα καὶ ταυτόχρονα; *Ἀναφορὰς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ περὶ Προσευχῆς στὴν Λειτουργία*, τό, *Εὐχές τῶν Κατηχομένων (Εὐχὴ διὰ Προσφωνήσεως, Συναπτῆ)*. Πόσοι προσεύχονται παράλληλα καὶ ταυτόχρονα; *Ἀναφορὰς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ περὶ Προσευχῆς στὴν Λειτουργία*, καὶ τό, *Ποιοῦντος τοῦ Διακόνου τὴν Εὐχὴν, ὁ Ἱερεὺς ἐπεύχεται τὴν Εὐχὴν*, μεταξύ ἄλλων.

⁵² Εὐτυχῶς ὑπάρχουν Ἱερεῖς ποὺ ἀκόμη κρατᾶνε τὴν Παράδοσιν καὶ προσεύχονται μυστικῶς. Ἔχετε δεῖ πιστὸ νὰ προσεύχεται εἰς ἐπήκοον τοῦ διπλανοῦ του; (Ματθ. ζ' 5-6).

7. την διαρκή πρόκληση τῆς προσοχῆς τοῦ Λαοῦ πρὸς τοὺς Ἱερεῖς (=Κληρικαλισμός),^{53, 54} κυρίως μὲ τὶς νεωτεριστικὲς ἔκφωνες ἀναγνώσεις τῶν ἱερατικῶν Προσ-ευχῶν.
8. τὰ «Ὅλοι μαζί»⁵⁵ τῶν αἰδῶν, γιὰ νὰ «κόβουν» τακτικὰ τὴν προσευχὴ τοῦ πιστοῦ Λαοῦ (τὸ πῆραν τώρα αὐτὸ καὶ Ψάλτες,⁵⁶ κατὰ παράβασιν κάθε παραδόσεως καὶ τάξεως).⁵³ ἂν

⁵³ Σήμερα, τινὲς Κληρικοί/Θεολόγοι, τὴν ἱκανοποίησιν τῆς περιέργειας τοῦ Λαοῦ, καὶ τὴν διαρκή πρόκληση τῆς προσοχῆς τοῦ Λαοῦ πρὸς αὐτούς (ἔκφωνες ἀπὸ μεγαφῶνων Ἱερατικὲς Εὐχές, «ὅλοι μαζί», διάφορες προσφω- νήσεις ἄσχετες μὲ τὴν διάταξιν τῆς Λειτουργίας, Λειτουργία στὸν Σολέα, Λειτουργία πρὸς τὴν Δύση σὰν τοὺς αἰρετικούς Δυτικούς), ἀντὶ νὰ ἀφήσουν τὸν Λαόν ἡσυχον γιὰ νὰ προσευχηθεῖ, τὴν ἐπικροτοῦν καὶ προωθοῦν ὡς τάχα «συμμετοχὴ τοῦ Λαοῦ».

⁵⁴ «Ὁ Ἱερεὺς μέσα στὴ Θεία Λειτουργία, πρέπει νὰ εἶναι σὰν τὸν ἀέρα. Τὸν ἀναπνεύουμε καὶ μᾶς ζωογονεῖ. Ἀλλὰ δὲν προκαλεῖ τὴν προσοχή, παραμένει διακριτικὰ ἀφανής», Ἀρχιμ. Μεθοδίου Κρητικοῦ, «Ὁ παπα- Γιώργης» - Ἀναφορὰ στὴ σεμνὴ ἱερατεία τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Μεταλληνοῦ, Πειραικὴ Ἐκκλησία, τ. 331, Δεκέμβριος 2020, σ. 29.

⁵⁵ Τὸ «ὅλοι μαζί» καὶ ἄλλοι συναφεῖς ἐκτὸς Διατάξεως καὶ Παραδόσεως νεωτερισμοί, φέρουν πνεῦμα φιλαρ- χίας. Εὐκόλα διαπιστώνεται.

⁵⁶ Τὸ πρῶτο ἐπίσημο Ἱερατικὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (1895, σ. 73) καὶ τὸ πρῶτο ἐπίσημο Ἱερατικὸν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (Α.Δ.) τοῦ 1951 (σ. 85) ἀναγράφουν: «Ὁ χοροστατῶν Ἀρχιερεὺς, ἢ ὁ προϊστάμενος τῶν Κληρικῶν, τρανῶς καὶ εὐκρινῶς, καὶ ἕκαστος τῶν ἐκκλησιαζομένων ἰδίᾳ καθ' ἑαυτὸν [δηλ. μυστικῶς], ἀπαγγέλλει τὸ ἅγιον σύμβολον τῆς Πίστεως». Τὸ αὐτὸ λέγουν καὶ γιὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, σ. 79, καὶ σ. 93 ἀντίστοιχα. Τὸ Ἱερατικὸν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (1962) ἀναγράφει σ. 132: «Ὁ Προεστῶς ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ Βήματος, ἢ ὁ Ἀναγνώστης, τρανῶς καὶ εὐκρινῶς, καὶ ἕκαστος τῶν ἐκκλησια- ζομένων καθ' ἑαυτὸν, ἀπαγγέλλει τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως». Γιὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν (σ. 139) λέει: «Ὁ Προεστῶς, ἢ ὁ Χορός». Τὸ Ἱερατικὸν Α.Δ. τοῦ 1971 (σ. 92) ἔχει ὅμοια μὲ τοῦ 1951. Τὸ Ἱερατικὸν Α.Δ. τοῦ 1977 (σ. 123) ἀναγράφει: «Ὁ Προεστῶς ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ Βήματος, ἢ ὁ Ἀναγνώστης, τρανῶς καὶ εὐκρινῶς καὶ ἕκαστος τῶν ἐκκλησιαζομένων ἰδίᾳ καθ' ἑαυτὸν, ἀπαγγέλλει τὸ ἱερὸν Σύμβολον τῆς Πίστεως» (σχεδὸν σὰν τοῦ 1962). Ὅμως τοῦ 1977 ὄχι στὸ Πιστεύω, ἀλλὰ στὸ Πάτερ ἡμῶν, ἔκανε τὸν νεωτερισμό (ἐπειδὴ μᾶλλον εἶναι πιὸ σύντομο) καὶ γράφει σ. 129: «Ὁ Λαὸς ἢ ὁ Χορός, ἢ εἰ ἕθος, ὁ Προεστῶς ψάλλει ἐμμελῶς τὴν Κυριακὴν Προσευχὴν», ὅμως φαίνεται μέχρι τὸ 2004 δὲν «ἐπίασε» τόπο ὁ νεωτερισμὸς αὐτὸς πέραν ἴσως τῶν προωθητῶν αὐτοῦ καὶ τῶν παρασυρθέντων ὑπ' αὐτῶν. Εἶναι ἄξιον προσοχῆς πῶς οἱ νεωτερισμοὶ περνᾶνε σιγά- σιγά γιὰ νὰ μένουν «ἀπαρατήρητοι». Τὸ Ἱερατικὸν Α.Δ. τοῦ 1981 (σ. 92) ὅμοια μὲ τοῦ 1951, 1971 ἐπανέφερε τὴν πρότερον τάξιν. Τὸ Ἱερατικὸν Α.Δ. τοῦ 1987 (σ. 123) καὶ τοῦ 1995 (σ. 123) καὶ τοῦ 2000 (σ. 123) ὅμοια μὲ τοῦ 1977. Ἡ ἀλλαγὴ καὶ στὸ Πιστεύω ἐγίνε μὲ τὸ νεωτεριστικὸ Ἱερατικὸν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας (2004, σ. 130) ἐπιμελείας π. Κων/νου Παπαγιάννη ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου (καὶ ὑπευθύνου Συνοδικοῦ Μητρ. Πατρῶν Νικοδήμου) ὅπου λέει μόνο: «Ὁ λαὸς Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν...». Ἄν ὁ λαὸς τὸ λέει ἰδίᾳ καθ' ἑαυτὸν, ἀπὸ μέσα του, ἢ ὑποψιθυριστά, γιὰ νὰ μὴν περισπᾷ τὸν διπλανό του μὲ τὸ ἰδιαίτερον ἐκάστου ὕφος, δὲν τὸ λέει; Τὸ λέει! Δυστυχῶς ὅμως, ὅπου τὸ λέει ὁ λαὸς ἐκφώνως, πολλάκις γίνεται χάβρα, μὲ τὸ διαφορετικὸ, ἐνίοτε πομπώδες καὶ «ὑποκριτικὸν» ὕφος, τὴν διαφορετικὴ ἔντασιν τῆς φωνῆς ἐκάστου καὶ τὸ ἀνισότονον καὶ ἰδιαίτερα τὸ ἀσύγχρονον καὶ ἄμετρον τῆς ἐκφορᾶς, καὶ ἂν τὸ ὕφος εἶναι ἐπιπλέον ἐπιτακτικὸ καὶ προστακτικὸ καὶ ὄχι ἱκετευτικὸ, πόση στενοχώρια δημιουργεῖται στὴν ψυχὴ τῶν προσευχομένων! Ὅμως ἀκόμη καὶ στὸ σχολεῖο ὅταν πηγαίναμε, ἓνας σηκωνόταν νὰ πεῖ τὸ Πάτερ ἡμῶν στὴν πρωϊνὴ προσευχή, καὶ στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ χωριοῦ ἓνα παιδί δημοτικοῦ ἔλεγε τὸ Πιστεύω, καὶ ἓνα ἄλλο τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐν μέσῳ ἡσυχίας τοῦ πιστοῦ Λαοῦ. Τὸ ἔκφωνο πολλάκις ἔχει ἐμπάθεια (ἐπαρση). Ὁ

ἦταν ἐν γνώσει σας, ὁ Ἅγιος Παΐσιος ἢ ὁ Ὅσιος Ἐφραίμ ὁ Κατουνακιώτης ἢ ὁ Ὅσιος Ἰωσήφ ὁ Ἡσυχαστὴς στὸ ἐκκλησίασμα, θὰ τολμούσατε νὰ πεῖτε «ὅλοι μαζί»;²⁵ (πρέπει οἱ νεωτεριστὲς γιὰ 2-3 μῆνες νὰ σταματήσουν νὰ λειτουργοῦν καὶ νὰ πᾶνε στὸ ἐκκλησίασμα νὰ ἐκκλησιάζονται, γιὰ νὰ ὑποφέρουν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς νεωτερισμοὺς ποὺ ἐπιβάλλουν στὸν πιστό Λαό, καὶ στὸ τέλος μὲ εἰλικρίνεια καὶ φόβο Θεοῦ νὰ θέσουν πρὸς συζήτηση τὰ κατ' αὐτοὺς θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ τῶν νεωτερισμῶν τους),

9. τὴν ἔκφωνον προσευχὴν ἐνὸς Ἱερέως καὶ οἱ λοιποὶ Συλλειτουργοὶ νὰ ἀκοῦνε (ποῦ εἶναι ἡ προσευχή τους;),¹³
10. τὸν πρόσφατο νεωτεριστικὸ ἔκφωνο ἢ βροντόφωνο⁵⁰ Καθαγιασμό τῶν Τιμίων Δώρων⁵⁷ (καὶ νὰ μὴν ἀφήνουν τὸν Λαόν νὰ προσευχηθεῖ οὔτε σὲ αὐτὴν τὴν ἱερὴ στιγμή),²⁶ καὶ τὰ Ἀμὴν τοῦ Καθαγιασμοῦ στὸν Λαό καὶ στοὺς Ψάλτες, λές καὶ ἔχουν ὁ Λαὸς καὶ οἱ Ψάλτες Ἱερωσύνη ...σὰν τοὺς Προτεστάντες.⁵⁷ τὰ Ἀμὴν αὐτὰ εἶναι μόνον τῆς Ἱερωσύνης, τῶν

Θεὸς ὅμως πρὸ τῆς ἐκφώνου φωνῆς, τῶν ἐνδοθεν κραζόντων ἀκούει, διότι «οὕτω καὶ Μωϋσῆς ἤρχετο διὸ καὶ μηδὲν αὐτοῦ φθεγγομένου, φησὶν ὁ Θεός, Τί βοᾷς πρὸς με; Ἄνθρωποι μὲν γὰρ ταύτης μόνον ἐπακούουσι τῆς [ἐξωτερικευμένης] φωνῆς. ὁ δὲ Θεὸς πρὸ ταύτης τῶν ἐνδοθεν κραζόντων ἀκούει. [...]

[PG 54, 646], σύμφωνα μὲ τὸν Χρυσορρήμονα Ἅγιον Ἰωάννην. Ἡ ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ εἶναι γιὰ μυστικὴν προσευχή (καὶ στὴν Ἐκκλησία εἶναι δυνατὴ ὅταν δὲν ἐξωτερικεύουμε τὴν φωνή), Ματθ. ζ' 5-6, βλ. Τὸ ἀθέατον, §11.2, σ. 117, καὶ Ὁ ἸΘ' Κανὼν τῆς Συνόδου τῆς Λαοδικείας (364), ..., ὑποσ. 11, καὶ ἐνταῦθα ὑποσ. 47, 48. Καὶ ὁ Ἅγιος Κλήμης: «καὶ ἡμεῖς οὖν ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναχθέντες, τῇ συνειδήσει ὡς ἐξ ἐνὸς στόματος βοήσωμεν πρὸς Αὐτὸν ἐκτενῶς, εἰς τὸ μετόχους ἡμᾶς γενέσθαι τῶν μεγάλων καὶ ἐνδόξων ἐπαγγελιῶν Αὐτοῦ», [PG 1, 277]. Γενικὰ ὅμως πρέπει νὰ προσέχουμε ὅτι «Πάντες μὲν εὐχόμεθα, ἀλλ' οὐ πάντες ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ», [PG 54, 644].

⁵⁷ Αὐτὸ δὲν τὸ ἔκανε οὔτε ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χριστόδουλος,⁹ ποὺ ἀντιπαραδοσιακῶς ἐπέβαλε τὴν (ὑποβόσκουσα μέχρι τότε) «χαμηλόφωνη» ἀνάγνωση τῶν προσ-Εὐχῶν τοῦ Ἱερέως ...μὲ τὸ μικρόφωνο τοῦ Ἱερέως ἀνοιχτό, ποὺ ἐπικαλύπτει (λίγο ἐπὶ ἐποχῆς Χριστοδούλου, παντελῶς σήμερα) τοὺς Ἱεροψάλτες, ἀνατρέπει τὴν Ἱερὰ Παράδοση (μόνος μόνω προσλαλεῖ Θεῷ μυστήρια ὁ Ἱερεὺς), καὶ γίνεται χάβρα στὰ μεγάφωνα, καὶ ὡς ἀποτέλεσμα μερικοὶ ἄσχετοι πιστοὶ μὲ τὴν Διάταξη καὶ Ἱερὰ Παράδοση τῆς Λειτουργίας μας νευριάζουν καὶ κατηγοροῦν τοὺς Ψάλτες ὅτι ἐπικαλύπτουν τοὺς Ἱερεῖς, ἐνῶ συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο! Καὶ μὲ τὴν λειτουργικὴ «ἀναγέννηση», ἀπὸ τὴν μυστικὴν, πήγαμε στὴν χαμηλόφωνη, καὶ μὲ συνοπτικὰς διαδικασίες (ἐντὸς 15ετίας) φτάσαμε στὴν βροντόφωνη ἐκφώνηση τῶν Εὐχῶν (μεθοδικὰ καὶ στρατηγικά, βλ. ὑποσ. 97). Βλ. ἐπίσης «Τὰ τρία Ἀμὴν...» ὑποσ. 58, καὶ παρακάτω τὸ ἡχητικὸ τοῦ Σὲ ὑμνοῦμεν κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ «χαμηλόφωνου» μετὰ μικροφώνου καθαγιασμοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπ. Χριστοδούλου. Ὁ Καθαγιασμός παραδοσιακὰ ἦταν καὶ εἶναι πάντοτε μυστικὸς, καὶ ὡς πρὸς τὴν ὁραση καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀκοή, προνόμιο τῆς Ἱερωσύνης <θεᾶσθαι αὐτοψεῖ τὸ πρόσωπον τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς>, βλ. Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Ἐλαίου (Εὐχελαίου), Εὐχή μετὰ τὸ Ε' Ευαγγέλιον.

Ἱερέων, καὶ κατ' οἰκονομίαν τῶν Διακόνων (δεῖτε τὸ Ἱερατικόν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, μέχρι καὶ τοῦ σήμερα),^{58, 59}

11. τὸ δασκάλεμα τῶν Ψαλτῶν νὰ ἀφήσουν τὴν Παράδοσιν, νὰ μὴ ψάλλουν τὸ *Σὲ ὑμνοῦμεν* κατὰ τὴν Παράδοσιν στὴν διάρκεια τοῦ Καθαγιασμοῦ,⁵⁷ νὰ τὸ λένε τροχάδην ἢ μετὰ τὸν Καθαγιασμό, γιὰ νὰ ἀκούγεται ὁ νεωτεριστικός ἔκφωνος (βροντόφωνος) Καθαγιασμός ἀπὸ τὰ μεγάφωνα,⁵⁹
12. τὴν κατὰ παράβασιν τοῦ ἰσχύοντος Τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας (ΤΜΕ), ἀπὸ τοῦ 2004 ἀργὴ καὶ ἐκτενέστατη ψαλμώδησιν τοῦ Ἀλληλουῖα πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου⁶⁰ (ἀκόμη καὶ σὲ μικρὲς ἐνορίες)- γιὰ τὴν ἐπαναφορὰ ὅμως τῶν πάνυ ωφέλιμων Τυπικῶν καὶ Μακαρισμῶν οὔτε λόγος ἀπὸ τοὺς «ἀναγεννητές»,
13. τὴν διαρκὴ καὶ κατὰ περιόδους ἐπαναλαμβανόμενη αἴτηση γιὰ μετάφραση⁶¹ τῆς Θείας Λειτουργίας καὶ τῶν Λειτουργικῶν κειμένων,^{6, 62}

⁵⁸ Βλ. *Τὰ τρία Ἀμήν (Ἀμήν, ἀμήν, ἀμήν) εἰς τὴν μυστικὴν στιγμήν τῆς εὐλογήσεως τοῦ Ἁγίου Ἄρτου καὶ τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου*, 8/11/2020 (27/10/20).

⁵⁹ **Ἡχητικὸ τοῦ Σὲ ὑμνοῦμεν** κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ καθαγιασμοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπ. Χριστοδούλου (27/6/2004, Ἱ.Ν. Ἀγ. Ἐλευθερίου Ἀχαρνῶν, μετὰ χειροτονίας): analogion.gr/files-mp3/liturgical/Ka0agiasmosXristodoulos-27-06-2024.mp3. Ἀκόμη καὶ ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χριστόδουλος δὲν ἔδωσε στὸν **Λαὸ καὶ στοὺς Ψάλτες τὰ Ἀμήν** τῆς Ἱερωσύνης, καὶ τὰ δίνουν σημερινοὶ Κληρικοί.

⁶⁰ Στὴν Ἀρχιερατικὴ Τάξιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου τοῦ 2000, σ. 52, δὲν ἀναφέρεται ἀργὴ ψαλμώδισις, ἀλλὰ ἀναφέρεται ὅτι ὁ Διάκονος [τοῦ ἀποστολικοῦ ἀναγνώσματος λεγομένου] «**θυμιᾷ δὲ τὴν Ἀγ. Τράπεζαν, τὸ τέμπλον καὶ τὸν λαὸν ἡρέμα χωρὶς νὰ δημιουργῇ θόρυβον**», ὅπως θυμόμαστε παλαιότεν (καὶ ἀκόμη ἐνιαχοῦ) νὰ κάνει ὁ Ἱερεὺς (καὶ ἐν συντομίᾳ), μάλιστα μετὰ ἕτερον θυμιατὸν ἄνευ κωδῶνων ἢ τὸ μετὰ κωδῶνων νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν πιάνοντάς το στὴν μέση γιὰ νὰ μὴν κάνει θόρυβο. Τὸ 2004 (ἐπὶ ἀρχιεπ. Χριστοδούλου) ἤρθε ὁ νεωτερισμὸς αὐτὸς τῆς ἀργῆς καὶ ἐκτενέστατης ψαλμωδῆσεως τοῦ Ἀλληλουῖα (μᾶλλον κατ' ἐπιρροὴν τοῦ Φουντούλη, #286 τοῦ 1967;), ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς εἶναι αὐθαίρετος **κομποραπτικὴ** παλαιότερων καὶ μάλιστα **εἰδικῶν** (γιὰ τὸν τεράστιον καὶ Πατριαρχικὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας) **διατάξεων**, κατὰ τὸ δοκοῦν μετὰ ὑποκειμενικὰ καὶ μοντερνιστικὰ κριτήρια. Παλαιότερον ὅμως, **ἐθυμιάτο μόνον τὸ Ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης** (Φουντούλης #286), καὶ στὴν διάταξιν τῆς Πατριαρχικῆς Λειτουργίας στὴν Ἁγία Σοφία (V.135, φφ. 24-24β, ἔτους 1386) δὲν ἀναφέρεται θυμιάσις ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, καὶ **ἡ θυμίασις γινόταν «λεγομένου ἔτι τοῦ ἀποστόλου»!** Περισσεύει νὰ ἀναφέρουμε ὅτι παλαιότερα δὲν ὑπῆρχε καὶ **Εὐχὴ τοῦ Εὐαγγελίου** στὴν Ὁρθόδοξον Λειτουργίαν (στὴν τάξιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως), [Barb. Gr.336, ἔτους π. 800, φ. 25], [BNF Grec 392 (ἔτων 1100-1199), φ. 3β], Διάταξις τῆς Θείας Λειτουργίας ἔτους 1334, Ἁγίου Φιλοθέου, [V.480, φ. 312-313], Διάταξις τῆς Πατριαρχικῆς Λειτουργίας ἔτους 1386, [V.135, φ. 24-25], [Ἡ Θεία Λειτουργία, 1650, σ. ιε'], [Εὐχολ. Goar 1647, σσ. 68-69], ὑπῆρχε στὸν Ὁρθρον.

⁶¹ Ἡ αἴτηση γιὰ μετάφραση ποτὲ δὲν γινόταν ἀπὸ τὸν πιστὸ λαὸν, οὔτε καὶ τοὺς ἀγράμματος πιστοὺς, τοὺς παπποῦδες καὶ τὶς γιαιάδες (βλ. ἐπίσης τὸν *Ἅγιο Πορφύριον*), οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν ταπείνωσίν των φωτίζονται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ φεύγουν πλήρεις Χάριτος, γεμάτοι Χάρη ἀπὸ τὴν Θεία Λειτουργίαν, ἀλλὰ πάντοτε γινόταν καὶ

14. τὸν διαρκὲ κλονισμό τῶν κίωνων τῆς ζώσας Ἱερᾶς Παραδόσεως, καὶ τοῦ Τυπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας, μὲ διάφορες προφάσεις, δημοσιεύσεις καὶ συζητήσεις,⁶³
15. τὴν ἐν δυνάμει ἀνάδειξη κάθε σχεδὸν Ἐπισκόπου καὶ Κληρικοῦ, σὲ μέγα Τυπικολόγον καὶ μέγα Λειτουργιολόγον, καὶ μάλιστα μὲ «ἄδεια», ἥτοι μὲ ἐλευθερία, νὰ κάνει ὅτι θέλει στὴν Λατρεία μας, καὶ στὴν Τάξιν (Τυπικόν) καὶ στὶς Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐπιλέγοντας κατὰ τὸ δοκοῦν, μὲ μοντερνιστικά, προσωπικά καὶ ἰδεολογικά ὑποκειμενικά κριτήρια (κόβοντας καὶ ράβοντας) ἀπὸ τὸ παρὸν, τὸ παρελθόν, καὶ τὴν ἀρχαιότητα τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ νὰ ἀκολουθοῦν λειτουργικὴν Τάξιν, ποὺ ἡ Ἐκκλησία ποτὲ δὲν εἶχε σὲ καμία χρονικὴ στιγμὴ στὴν Ἱστορία της!⁶³
16. τὴν ἀφαίρεση ἢ μετακόμιση ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα τοῦ Ἐσταυρωμένου, ἀκόμη καὶ τὴν ἀφαίρεση (ἢ μετακόμιση) τῶν Ἐξαπτερύγων, τοῦ Ἀρτοφορίου,^{64, 65}
17. τὴν λατινογενὴ τοποθέτηση τοῦ Ἐσταυρωμένου – χρόνια τώρα – μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα καὶ πίσω στὸν τοῖχο τῆς Κόγχης ψηλά στὸν ἀέρα (γιὰ νὰ μπεῖ «γυμνός» Σύνθρονο νὰ «φαίνεται»),^{42, 43, 44}
18. τὴν ἐπιλεκτικὴ ἐπαναφορὰ «γυμνῶν», καὶ καταργηθέντων ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, Συνθρόνων στὸ Βῆμα ποὺ βλέπουν πρὸς τὴν δύση (στὰ πρότυπα τῶν Λατίνων),⁴² παραμερίζοντας ἀκόμη καὶ τὸν Σταυρό τοῦ Κυρίου καὶ τὸν Ἐσταυρωμένο ὡς ἐνοχλητικό,^{65, 66, 67, 44}

γίνεται ἀπὸ μορφωμένους διανοούμενους (Καθηγητές, Κληρικούς, κτλ.), ποὺ δὲν ἔχουν κἂν ἀνάγκη μετάφρασης (ἔχουν ὅμως μερικοὶ ἀνάγκη Πατερικῆς ἐρμηνείας, διότι διέπονται ἀπὸ ἓναν ἄκρατο δυτικὸ ὀρθολογισμό).

⁶² Μητρ. Ναυπάκτου Ἱεροθέου, *Αἱ μεταφράσεις τῶν Λειτουργικῶν Κειμένων*, Ὁρθόδοξος Τύπος, τ. 1831, 14/5/2010, σ. 6.

⁶³ *Σταματεῖστε τοὺς Πειραματισμοὺς στὴν Θεία Λατρεία, στὴν Θεία Λειτουργία, στό Τυπικόν*, α' ἔκδοσις, 29/5/2024.

⁶⁴ Ὁ Περιστερίου Γρηγόριος, *Συνοδευτικὸ Προσκλητικὸ Μήνυμα πρὸς τὸν Εὐσεβὴ καὶ Φιλόχριστο Λαὸ τοῦ Περιστερίου*, Ἀπρίλιος 2024, καὶ Ἐγκύκλιος Ἐπιστολὴ 1-2024, *Ἡ λανθασμένη θεολογικὰ καὶ αυθαίρετα μόνιμη τοποθέτηση τοῦ «Ἐσταυρωμένου τῆς Μ. Παρασκευῆς» μέσα στο Ἱερό Βῆμα καὶ πίσω ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα (στο ἐσχατολογικὸ σημεῖο τῆς ἐκκλησίας)*, 30/1/2024, +Ὁ Περιστερίου Γρηγόριος.

⁶⁵ Παν. Δ. Παπαδημητρίου, *Ὁ Ζωοποιὸς Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀνέκαθεν δέσποζε στό Ἱερόν Βῆμα, ...*, 4/11/2024 — *Ἡ Θεολογία τοῦ Σταυροῦ μέ τὸν Ἐσταυρωμένο στὴν Ἁγία Τράπεζα*, α' ἔκδοσις, 6/12/2024 — *Ἡ Προτεσταντικὴ «θεολογία» καὶ ἡ «θεολογία» τοῦ Μητρ. Περιστερίου Γρηγορίου γιὰ τὸν Ἐσταυρωμένο*, δημοσιεύτηκε στὸν Ὁρθόδοξο Τύπο, 20/12/2024, ἀρ. φύλλου 2523, σσ. 1, 5, μέ τίτλο: *«Προτεσταντικὴ ἢ «θεολογία» τοῦ Μητρ. Περιστερίου» — Ἐπόμενοι τῶν Αἰρετικῶν, οἱ ἀφαιροῦντες τὸν Ἐσταυρωμένο*, Ὁρθόδοξος Τύπος, 10/1/2025, ἀρ. φύλλου 2525, σσ. 1, 4, (analogion.gr).

⁶⁶ Δὲν γνωρίζουν Ἀρχιερεῖς μας (Κληρικοὶ ἐν γένει), ὅτι ὅσο περισσότερο αὐτοπροβάλλονται ἰδίως στὴν Ἐκκλησία (ἔτσι εἶναι ὁ «τύπος τοῦ Πατρὸς τῶν ὄλων»), τόσο ὁ κόσμος τοὺς ἀποστρέφεται, καὶ γιὰ αὐτὸ φεύγει κόσμος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία; Διότι, «Μισητὴ ἔναντι Κυρίου καὶ ἀνθρώπων ὑπερηφανία», Σοφ. Σειράχ ι' 7.

19. τὴν μὴ ἐγκατάστασιν τῶν παλαιοχριστιανικῶν εὐρυχώρων Κιβωρίων περί καὶ ἄνω τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς,⁶⁸ ποὺ χρησιμεύουν ὡς ταμεῖον προσευχῆς τῶν Ἱερέων εἰδικὰ στὴν Ἁγία Ἀναφορά,⁶⁹
20. τὴν νεωτεριστικὴ κατασκευὴ τῆς Ὡραίας Πύλης, μὲ πλάτος ...λεωφόρου,⁷⁰ γιὰ νὰ ἐξάπτεται ὁ κληρικαλισμὸς καὶ συνάμα ἡ περιέργεια τοῦ κόσμου, εἰς βάρος τῆς προσευχῆς,
21. τὰ διαρκῶς ἀνοιχτὰ Βημόθυρα στὴν Θεία Λειτουργία καὶ στίς Ἀκολουθίες, καὶ τὴν διαρκῶς ἀνοιχτὴ Ὡραία Πύλη,^{71, 72} ἀκόμη καὶ στὴν Προηγιασμένη Θεία Λειτουργία,¹⁴
22. τὴν ἀθέτηση τῆς Ἀποστολικῆς Παραδόσεως τοῦ κλεισίματος τοῦ Καταπετάσματος, δηλ. τοῦ ἀθέατου τῆς Ἁγίας Τράπεζας, στὴν Ἁγία Ἀναφορά,¹⁴

⁶⁷ Πάπας Βενέδικτος ὁ 16ος (Joseph Ratzinger, 1927-2022), «Τὴν μετακίνηση τοῦ Σταυροῦ τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς στὸ πλάϊ, γιὰ νὰ δώσει μιὰ ἀδιάκοπη θέα τοῦ Ἱερέα, εἶναι κάτι ποὺ θεωρῶ ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ πραγματικὰ παράλογα φαινόμενα τῶν τελευταίων δεκαετιῶν. Εἶναι ὁ Σταυρὸς ἐνοχλητικὸς κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Λειτουργίας; Εἶναι ὁ Ἱερέας [ἢ ὁ Ἐπίσκοπος] πιὸ σημαντικὸς ἀπὸ τὸν Κύριο; Αὐτὸ τὸ λάθος πρέπει νὰ διορθωθεῖ τὸ συντομότερο δυνατό», βλ. *Ἐπόμενοι τῶν Αἱρετικῶν, οἱ ἀφαιροῦντες τὸν Ἑσταυρωμένον*, ὁ.π., σσ. 2 - 4, (analogion.gr).

⁶⁸ Αὐτά, κανονικά, χωροῦσαν τὸν Ἱερέα ἐντὸς στὴν Ἁγία Ἀναφορά, μὲ κλειστὰ τὰ παραπετάσματα τοῦ Κιβωρίου. Πρβλ. Μητρ. Μόρφου Νεόφυτος· «Δεξιὰ καὶ ἀριστερά τοῦ Ἱεροῦ Κιβωρίου ἐκρέμαντο βῆλα, δηλαδὴ ὑφασμάτινες κουρτίνες. Καὶ τοῦτο γιὰ νὰ μὴ βλέπουν τὰ τελούμενα ἀπὸ τὸν λειτουργοῦντα Ἱερέα ἢ Ἀρχιερέα ὅπου ὑπῆρχε οἱ παριστάμενοι, οὔτε αὐτοὶ νὰ βλέπουν τοὺς ἄλλους καὶ νὰ περισπῶνται», *Σύγχρονοι (Ἅγιοι) Γέροντες καὶ οἱ Μυστικὲς Εὐχές*, 8/2/2022. — Ἡ Παράδοσις ἀκόμη τηρεῖται στὸ Ἅγιον Ὄρος. Βλ. *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας, ...*, ὁ.π., κεφ. 18 - 22. Κανονικά ἐκρέμαντο βῆλα καὶ στίς 4 πλευρὲς ποὺ ἐκλείναν.

⁶⁹ Βλ. *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας, ...*, ὁ.π., κεφ. 10-11, σσ. 102-120.

⁷⁰ Ἡ Ἐκκλησία κατὰ Παράδοσιν ἔχει ὄχι πλατεῖα ἀλλὰ στενὴ Ὡραία Πύλη, ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν (Ματθ. ζ' 13). Ἀκόμη καὶ στὴν Ἁγία Σοφία τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τὸ ὑψηλὸ φράγμα (Τέμπλο) τοῦ Ἱεροῦ Βήματος εἶχε μικρὲς θύρες. Παῦλος Σιλεντιάριος (563 μ.Χ.): «διὰ τρισσῶν δὲ θυρέτρων ἔρκος ὅλον μύστησιν ἀνοίγεται· ἐν γὰρ ἐκάστη πλευρῇ βαῖα θυρέτρα διέγμαγεν ἐργοπόνος χεῖρ» = Καὶ τὸ Τέμπλον (ὁ τοῖχος) διὰ τριῶν θυρῶν δίνει πρόσβαση στοὺς Ἱερεῖς. Διότι σὲ κάθε πλευρὰ ὁ μᾶστορας ἔφτιαξε μικρὲς θύρες. (Βαῖα θυρέτρα = μικρὲς θύρες). Βλ. *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας, ...*, κεφ. 40. Σήμερα ὁμῶς συνεχῶς ἡ Ὡραία Πύλη γίνεται πλατύτερη. Εἶναι κι αὐτὸ ἓνας ἄλλος ἐντεχνος τρόπος «ἀποφυγῆς» τοῦ Τέμπλου. Ὅπως καὶ ἡ ἄτεμπλη (ἐμπροσθεν τοῦ Τέμπλου) Λειτουργία στὰ πρότυπα τῶν Δυτικῶν. Βλ. ὑποσ. 78.

⁷¹ «ἡ ἔλλειψη βημοθύρων καὶ καταπετάσματος στὴν Ὡραία Πύλη δημιουργεῖ καὶ πρόσθετα λειτουργικὰ προβλήματα», Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις εἰς Λειτουργικὰς ἀπορίας, ε' τόμος, ἔκδ. α', Ἀποστολικὴ Διακονία 2003, #513, σ. 54.

⁷² Ἰωάννης Φουντούλης: τὸ Καταπέτασμα ἀνελκυόταν πάλι μετὰ τὸ Πιστεύω, καὶ τὸ «θεᾶσθαι αὐτοῦ τὸ πρόσωπον τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς» ἦταν καὶ εἶναι τὸ φοβερὸ καὶ ἱερὸ προνόμιο τοῦ λειτουργοῦ, τοῦ «ἐνδεδυμένου τὴν τῆς ἱερατείας χάριν», βλ. *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας, ...*, ὁ.π., κεφ. 18, σσ. 154-155.

23. τὴν «Λατινίζουσα» πρὸς τὴν δύση (πρὸς τὸν Λαόν, «*versus populum*») τέλεση τῆς Λειτουργίας (!) σάν τὸν ἀρχιαιρεσιάρχη Λούθηρο, τοὺς Λατίνους καὶ Προτεστάντες,^{41, 73, 74}
24. τὶς ὑπαίθριες καὶ ἐν σταδίοις Λειτουργίες, στὰ πρότυπα τῶν Λατίνων, Παπικῶν,^{72, 75}
25. τὴν ἄτεμπλη, καὶ ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας,^{72, 75}
26. τὴν ἐκπόμπευση καὶ διαπόμπευση τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, μὲ τὶς Λειτουργίες στὸν Σολέα, μὲ τὴν τέλεση «ὑποδειγματικῶν» Λειτουργιῶν, τάχα γιὰ μαθητές, καὶ ἀνάρτηση φωτογραφιῶν σὲ ὄλο τὸ διαδίκτυο, μὲ τὶς κάμερες καὶ τὶς φωτογραφίες μέσα στὸ Ἱερό Βῆμα, ἀκόμη καὶ φωτογραφίες τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου, τῆς τελέσεως τοῦ Μυστηρίου, καὶ τῆς Προσκομιδῆς,^{72, 75}
27. τὴν τέλεση τῶν Μνημοσύνων, ἐξ ἀποστάσεως, ἀπὸ τὴν Ὡραία Πύλη, στραμμένοι πρὸς τὴν δύση (πρὸς τὸν Λαόν, «*versus populum*»!),^{41, 76} ὅμως καὶ τὰ Μνημόσυνα Προσευχὴ εἶναι⁷³ καὶ ὁ Ἱερεὺς κατὰ τὴν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ πηγαίνει στὸ τραπέζι τοῦ Μνημοσύνου καὶ νὰ τελεῖ τὴν Ἀκολουθία προσευχόμενος πρὸς τὴν Ἀνατολή,
28. τὴν τέλεση ὁμοίως τοῦ Ἀγιασμοῦ, ἀκόμη καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ πρὸς τὴν δύση (!)⁷⁶
29. τὴν τέλεση καὶ τῆς Ἀρτοκλασίας πρὸς τὴν δύση (!)⁷⁶
30. τὴν τέλεση ἀπαράδοτων Λειτουργιῶν ποὺ δὲν εἶναι τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας μας,

⁷³ Ἅγιος Κλήμης Ῥώμης (+98 μ.Χ.), «[...] συμφώνως, καὶ ἐπ' ἀνατολὰς κατανοήσαντες (δηλ. στραφέντες), [...] προσευξάσθωσαν τῷ Θεῷ, [...] κατὰ ἀνατολὰς», [PG 1, 733-736], Ἅγιος Μέγας Βασίλειος (330–379 μ.Χ.), «Πάντες μὲν ὁρώμεν κατ' ἀνατολὰς ἐπὶ τῶν προσευχῶν», [PG 32, 189C], Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός (675-749 μ.Χ.), «προσκυνεῖν τὸν σταυρὸν καὶ κατ' ἀνατολὰς ἐστῶτας προσεύχεσθαι», [PG 94, 1301].

⁷⁴ Uwe Michael Lang, *Turning towards the Lord – Orientation in Liturgical Prayer*, Ignatius Press, San Francisco, 2009.

⁷⁵ Ἐγκύκλιος ΔΙΣ Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 2792/30-6-2004: «Ἡ Μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ Ραδιοτηλεοπτικὰ Μέσα». Ἀλλὰ δυστυχῶς, οἱ μεταδόσεις καὶ τὰ βίντεο καὶ οἱ φωτογραφήσεις ἀπὸ τὸ Ἅγιο Βῆμα ὄχι μόνον δὲν σταμάτησαν, ἀλλὰ ἐκθετικῶς αὐξήθηκαν καὶ αὐξάνονται!

⁷⁶ Δυστυχῶς αὐτοὶ ποὺ τὰ προωθοῦν αὐτὰ (καὶ δυστυχῶς ἄλλοι ἐν ἀγνοίᾳ τους, καλῇ τῇ πίστει, τοὺς ἀκολουθοῦν), γίνονται γιὰ νὰ συνηθίσει ὁ Λαὸς τὸ τοῦ αἵρεσιάρχου Λουθήρου (ποὺ τὸ πήραν καὶ οἱ Παπικοὶ) «*versus populum*» (δηλ. Λειτουργία πρὸς τὸν Λαόν, πρὸς τὴν δύση), τὸ ὁποῖον Δυτικοὶ σήμερα τὸ κατακρίνουν, ὑποσ.
74.

31. την νομιζόμενη Λειτουργία του Ἰακώβου, πού δέν εἶναι τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, ἀλλά μάλλον τοῦ τέλους τοῦ 4^{ου} μὲ ἀρχές τοῦ 5^{ου} αἰ. μ.Χ. (πού τήν εἶχε καταργήσει ἡ Ἐκκλησία μας), καί οἱ Λειτουργίες Ἰακώβου πού τελοῦνται, σήμερα, εἶναι «Λειτουργικοὶ αὐτοσχεδιασμοί»,⁷⁷
32. τὸ χαμηλὸ Δυτικόφερτο τέμπλο, ἐνῶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ποτέ δέν εἶχε χαμηλὸ τέμπλο,⁷⁸
33. τὸ ἄτεμπλο Βῆμα, στὰ πρότυπα τῶν Λατίνων καὶ τῶν Προτεστάντων,^{79, 80, 44}
34. τὸ κατάντημα τοῦ Ἱεροῦ Βήματος ὡς κέντρου διερχομένων, φωτογράφων (καὶ ιεροπαίδων-φωτογράφων) καὶ ἀσχέτων,
35. τὸ γονάτισμα ἐν Κυριακῇ κατὰ τὴν Ἁγία Ἀναφορά, ἀντίθετα ἀπὸ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες,⁸¹
36. τὴν συντόμευση τοῦ Ὁρθρου (δηλ. τῆς Κατήχησης), καὶ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀκολουθιῶν,⁸ καὶ τὴν ὑπερ-μεγέθυνση τοῦ χρόνου τῆς Λειτουργίας (καὶ ἰδιαίτερα τοῦ κενοῦ κηρύγματος),
37. τὰ πολλὰ καὶ ὑπερπληθῆ Συλλείτουργα, καὶ Ἀρχιερατικά Πολυσυλλείτουργα στὰ πρότυπα τῶν Παπικῶν⁸² (μὲ τὶς χιλιάδες φωτογραφίες καὶ φλάς)⁸³ καὶ νὰ μένουν ἀλειτούργητοι Ναοί, Ἑνορίες, καὶ Χωριά, καὶ οἱ παππούδες νὰ μένουν ἀλειτούργητοι στὶς Ἑνορίες πού ἔχτισαν μὲ

⁷⁷ Ἰ.Μ.Μ. Βατοπαιδίου, *Ἡ Θεία Λειτουργία τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἰακώβου*,..., τ. Ἑρμηνευτικόν, σ. 45.

⁷⁸ *Ὅτι τὸ χαμηλὸ Τέμπλο κυρίως, καὶ ἡ ἀνοιχτὴ Ὡραία Πύλη, ἐμποδίζουν τὸν πιστὸν Λαόν νὰ προσευχηθεῖ, καὶ πόσο κακὸ κάνει στοὺς Ἱερεῖς*, [PDF], α' ἐκδοσις (v.1.1), 31-30/5/2024.

⁷⁹ Βλ. *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας*, ..., δ.π., κεφ. 7.3, 8, σσ. 83-94.

⁸⁰ *Ὁ Ζωοποιὸς Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀνέκαθεν δέσποξε στό Ἱερόν Βῆμα*, ..., 4/11/2024, Εἰκ. 9, σ. 11.

⁸¹ Ἀπὸ τὴν «**ΖΩΗ**», δυτικά στοιχεῖα μπαρόκ [ἦτοι τῆς μεταρρύθμισης-ἀντιμεταρρύθμισης τῶν δυτικῶν, βλ. «Τὸ ἀθέατον»], ὅπως **τὸ γονάτισμα κατὰ τὴν Ἀναφορά**, μπήκαν μέσα στὴ λειτουργία, γιὰ νὰ τονίσουν τὴν ἀγιότητα τοῦ Μυστηρίου, κι' ἔσπασαν τὴν ἀρχαιοτάτη καὶ γεμάτη νόημα παράδοση τῆς προσφορᾶς σὲ ὀρθία στάση [ἐπικλινόμενος ὁ ἱερεὺς, ὅπως καὶ οἱ ἀγιογραφημένοι Ἅγιοι Ἱεράρχες στὴν κόγχη τοῦ Ἱεροῦ]. Βλ. Ἀπ. Ἀλεξανδρίδης, *Ἐνα φαινόμενο τῆς νεοελληνικῆς χριστιανικῆς ζωῆς: Οἱ Χριστιανικὲς Ὁργανώσεις*, περιοδικό *Σύννορο*, Φθινόπωρο 1966, ν. 39, σ. 200. Βλ. ἐπίσης, *Ἐπιτρέπεται ἡ Γονυκλισία τὶς Κυριακές*; [PDF], 2004/5.

⁸² «**κατὰ κόρον συλλειτουργοῦν 100 παπάδες, 150 παπάδες [!] ...στὶς μεγάλες δεσποτικὲς γιορτές. [...]** **Καὶ σήμερα βλέπει κανεὶς στὶς μεγάλες γιορτές νὰ λειτουργοῦν 50, 70 Ἐπίσκοποι [!] ... 150 παπάδες, 200 παπάδες [...]**», Μητροπολίτου Κεφαλληνίας Δημητρίου, «*Λειτουργικά καὶ Ποιμαντικά θέματα τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας*» στό Τρίτο Θεολογικὸ Συνέδριο Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπάκτου - «Δυτικὴ Θεολογία: Θεωρία καὶ Πράξη» Σάββατο 30 Σεπτεμβρίου 2017, *Πεμπτουςία, Ἐκκλησιαστικὴ Παρέμβαση* περίπου στό 11:54' (πρόσβαση 27/3/2025). Πρβλ. *Ἱερατικόν Συλλείτουργον - σύγκρισις διατάξεων, Ἱερατικῶν, καὶ σχόλια*, δ.π..

⁸³ Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι ἀπὸ τότε πού ἐπλήθυναν οἱ ἐκκλησιαστικὲς εἰδησεογραφικὲς ἰστοσελίδες, ἐπλήθυναν ἐκθετικῶς καὶ τὰ πολυαρχιερατικὰ συλλείτουργα (εἰς χαρὰν τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν φωτογραφιῶν, καὶ **εἰς βάρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς προσευχῆς**).

τὸν ὀβολό τους, (πόσες Κυριακές, τὸν χρόνο, χρειάζονται γιὰ νὰ ἐλέγξει ὁ Ἐπίσκοπος πῶς τελεῖ τὴν Λειτουργία ὁ κάθε Πρεσβύτερός του, σὲ κάθε ἐνορία, καὶ πατρικῶς νὰ τὸν νουθετήσῃ ἀναλόγως; Πού ὁ χρόνος τότε γιὰ Πολυ - Ἀρχιερατικά Συλλεΐτουργα; —τί εὐχὲς ἀπὸ τὸν πιστὸ Λαὸ καὶ Χάρη ἀπὸ τὸν Θεὸν θὰ ἔπαιρνε ἓνας Μητροπολίτης (καὶ Ἀρχιμανδρίτης) ὅταν θὰ πῆγαινε μόνος του (μὲ τὸν Διάκονό του) νὰ λειτουργήσῃ σὲ ἓνα ἀλειτούργητο χωριὸ (ἢ καὶ σὲ Μονή) ποὺ δὲν ἔχει Ἱερέα),

38. τὴν συνοδική καταπάτηση τῶν Πρεσβείων Χειροτονίας (ἀπὸ τό 1929),⁸⁴ καὶ νὰ βλέπει κανεῖς νεαροὺς «ψιλῶ ὀνόματι» Ἀρχιμανδρίτες νὰ προΐστανται πολιῶν ἐγγάμων Κληρικῶν, ποὺ πρὶν λίγο τοὺς εἶχαν Διακόνους στὴν Ἑνορία τους,
39. τὴν κατάντια τῶν φωτογραφιῶν καὶ τῶν φλὰς στοὺς Ναοὺς, ριπὲς φωτογραφιῶν σὲ κάθε κίνηση τοῦ Ἀρχιερέως, σὲ σημεῖο νὰ διερωτώνται οἱ πιστοί· τὰ Συλλεΐτουργα, ἀκόμη καὶ οἱ ἐπισκέψεις στό Ἅγιον Ὄρος, γίνονται γιὰ τὶς φωτογραφίες, καὶ τὴν ἀνάρτησή τους στὰ εἰδησεογραφικὰ πρακτορεῖα;
40. τὶς Συναυλίες μεθ' ὀργάνων στὸ δυτικὸν Πρεσβυτέριον (ἦτοι Σολέα) στοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς,⁸⁵
41. τὸ «ἄδειασμα» τῶν Ψαλτῶν στοὺς τοίχους τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ κεντρικὸν κλίτος ποὺ εἶναι ἡ Παράδοσις, γιὰ νὰ γίνῃ «εὐάερος» ὁ Σολέας,⁸⁶
42. τὴν μίξη ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν στὰ κλίτη τοῦ Ναοῦ, καὶ στὸν Ναὸν ἐν γένει (στὸ ἐκκλησίασμα),⁸⁷
43. τὴν προώθηση ψαλμωδίας ἀπὸ τὸν Λαὸ, καὶ νὰ μὴν εὐχαριστιέται κατανυκτικὴ Ψαλμωδία ὁ πιστὸς Λαὸς ἀπὸ τοὺς Ψάλτες· μὲ τὴν χάβρα Ἰουδαίων ποὺ θὰ κάνουν τὴν Ἐκκλησία, τό μόνο ποὺ θὰ καταφέρουν οἱ Νεωτεριστές, θὰ εἶναι νὰ διώξουν τοὺς προσευχόμενους Πιστοὺς ποὺ θὰ πάνε σὲ ἄλλην ἐνορία ὅπου θὰ μποροῦν νὰ προσεύχονται χωρὶς νὰ περισπῶνται,^{26, 48}
44. τὴν ἀνάδειξη τοῦ Κληρικοῦ ἢ τοῦ Ἐπισκόπου σὲ Μαέστρο,⁸⁸ νὰ κινεῖ μεγαλοπρεπῶς τὰ χέρια του καὶ νὰ χοραρχεῖ τὴν «ψαλμωδία» τοῦ Λαοῦ,⁴⁸ νομίζοντας ὅτι ποιεῖ ἔργον θεάρεστον, σκανδαλίζοντας, ἐλκύοντας ἐντέχνως τὴν προσοχὴ τοῦ Λαοῦ, καὶ μὴ ἀφήνοντας

⁸⁴ *Ἡ ἐγκύκλιος τῆς Δ.Ι.Σ. τοῦ 1929 "Οἱ Ἀρχιμανδρίται προηγούνται τῶν οφφικιοῦχων Πρεσβυτέρων ἐν ταῖς Ἱεραῖς Ἀκολουθίαις"* - Εμπόδιο στὶς Ἱερατικὲς κλίσεις; (π. Ἐλευθέριος Χαβάτζας), 15/3/2011.

⁸⁵ «Γέγραπται, **ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται**» (Ματθ. κα' 13).

⁸⁶ Βλ. *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας*, ..., ὁ.π., κεφάλαια 7, 8, 9.

⁸⁷ *Ὁ διαχωρισμὸς τῶν Φύλων στὸν Ναὸ (Sexes Segregation in the Church)*, στὸ *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας*, ..., ὁ.π., κεφ. 5, σ. 31.

⁸⁸ Τὰ ἔχουμε δεῖ αὐτὰ σὲ Ἐκκλησίες (στὴν Ἑλλάδα).

τοὺς προσευχομένους Πιστοὺς νὰ προσευχηθῶν.^{48, 85} δὲν πᾶμε Ἐκκλησία γιὰ νὰ ἀκούσουμε τὸν διπλανό μας νὰ ψάλλει, οὔτε νὰ φωνάζει (ἅς ψάλλει μόνος στό σπίτι του, ἢ εἶναι ἀπαραίτητη ἡ παρουσία τοῦ κόσμου;),

45. τὴν εἰσαγωγή κοριτσιῶν ὡς παπαδάκια κλπ., λὲς καὶ ἐξέλιπον τὰ ἀγόρια,
46. τὴν χειροθεσία Ἀναγνώστριας, Ψάλτριας, ...ἀλήθεια ἀπὸ ποῦ;⁸⁹ Κανένα Ὁρθόδοξο Εὐχολόγιον, καὶ ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα χρόνια, δὲν ἀναφέρει χειροθεσία Ἀναγνώστριας, Ψάλτριας,^{90, 91}
47. τίς γυναῖκες Πρωτοψάλτες,^{92, 93} καὶ τοὺς γυναικείους Χορούς στὶς Ἑνορίες,⁹⁴ κτλ.,
48. τοὺς μικτοὺς Χορούς (ἄνδρες μέ γυναῖκες),^{87, 92}
49. καὶ συνεχίζει ἀκάθεκτη ἡ Λειτουργικὴ τάχα Ἀναγέννηση, καὶ οἱ προωθητές της, πρὸς Διακόνισσες, Τέριες, καὶ ὅτι ἄλλο ...⁹⁵

⁸⁹ Χειροθεσία Ἀρχοντα Λαμπαδάρου καὶ Ἀναγνώστριας ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Καισαριανῆς Δανιήλ, 30/12/2019, poimin.gr. (πρόσβαση 30/6/2020), φαίνεται καὶ ἡ τοποθέτηση τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ τῶν Ἐξαπτέρυγων στὸν τοῖχο τῆς Κόγχης γιὰ νὰ μπεῖ τὸ πρὸς τὴν Δύση βλέπον νεωτεριστικὸ Σύνθρονον.

⁹⁰ Οὔτε στὸν Βαρβερινὸ κώδικα 336 (**Barb. gr. 336**) ποῦ εἶναι τὸ ἀρχαιότερο σωζόμενο χφ. Εὐχολόγιον (8^{ος} αἰ. - ἡ' αἰ.), (τό χφ. αὐτὸ ἔχει ἰταλικὴ ὀνομασία ἐπειδὴ κατέληξε στὴν συλλογὴ τοῦ καρδινάλιου Barberini. Πρόκειται ὅμως περὶ ἀντιγράφου Κωνσταντινουπολίτικου Ἐπισκοπικοῦ Εὐχολογίου τοῦ 8ου αἰ.).

⁹¹ Ἅγιος Κλήμης πάπας Ῥώμης (+98 μ.Χ.): «Υπὲρ ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, παρθένων, χηρῶν τε καὶ ὀρφανῶν δεηθῶμεν· ὅπως ὁ Κύριος τοὺς πάντας αὐτοὺς ἐλέησῃ», [PG 1, 1088]. Ἐξιώθησαν αἱ παρθένοι [=μοναχαί] καὶ αἱ χήραι μετὰ τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ψαλτῶν;

⁹² Οἱ γυναῖκες, μόνο ἀπουσία Ἱεροψαλτῶν, καὶ κατὰ ἐκκλησιαστικὴν οἰκονομίαν, εἶχαν μόνο βοηθητικὸ ρόλο στό ψάλσιμο. Ἐδῶ τὰ Παλαιοχριστιανικὰ χρόνια μέχρι σήμερα (σὲ παραδοσιακὲς Ἑνορίες), οἱ ἄνδρες μέ τίς γυναῖκες κάθονται χωριστὰ στὴν Ἐκκλησία, καὶ στό Ἀναλόγιον θὰ ἦσαν μαζί;

⁹³ Μὰ δὲν ὑπάρχουν Ψάλτες! (analogion.gr).

⁹⁴ Παναγιώτης Ν. Τρεμπέλας, *Ἡ Γυνὴ ἐν τῇ Ψαλμωδίᾳ*, ἐκδ. «ΖΩΗ», Ἀθῆναι 1926.

⁹⁵ Γιάννης Ραγκούσης: Να ανοίξει ἡ συζήτηση γιὰ τὴ χειροτονία γυναικῶν, ΣΚΑΪ, 2/2/2020. Τάδε ἔφη, στὴν λήξη Συνεδρίου γιὰ Διακόνισσες... «ΔΙΑΚΟΝΙΣΣΕΣ. ΠΑΡΕΛΘΟΝ-ΠΑΡΟΝ-ΜΕΛΛΟΝ», ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΤΟΥ [CEMES](http://cemes.org) ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, 31/1-2/2/2020, Οργανωτικὴ Επιτροπὴ: Ομότ. Καθ. Πέτρος Βασιλειάδης κ.ἄ.. — Άννα Διαμαντοπούλου, *X tweet*: «Ἡ Ὁρθόδοξη Ἱεροσύνη χρειάζεται ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Τὸ ἐκκλησιαστικὸ βίωμα στὸν 21ο αἰῶνα πρέπει νὰ διαμορφώνεται καὶ ἀπὸ [ἄνδρες] & [γυναῖκες] [χρησιμοποίησε εἰκονίδια γιὰ τὰ φύλα]. Ἡ συζήτηση νὰ ανοίξει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία & ὄχι μόνο», 3/9/2022.

Σημειωθῆτω ὅμως ὅτι πολλοὶ Ἱεράρχες καὶ Κληρικοὶ καὶ Γέροντες ἀκόμη, ἔχουν (εἶχαν) **παρασυρθεῖ** ἀπὸ τοὺς Λειτουργικοὺς τάχα Ἀναγεννητές, στὰ παραπάνω θέματα, ἐδῶ καὶ 100+ χρόνια, εἴτε ἐν τῷ πρωίμῳ ἐνθουσιασμῷ τους, εἴτε μεθοδικά, εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ τους καλῇ τῇ πίστει.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ νεωτερισμοί, σιγά σιγά (σὲ βάθος αἰῶνος), μὲ ὑπομονή, μὲ μέθοδο, μὲ στρατηγική, μυστικῶς, ὑποκώφως⁹⁶ καὶ μὲ πολὺ μαεστρία δυστυχῶς εἰσῆχθησαν στὴν λατρεία μας,⁹⁷ ὥστε οἱ περισσότεροὶ τῶν Κληρικῶν νὰ τοὺς ἐγκολπώνονται χωρὶς καὶ νὰ ἔχει χτυπήσει ἐντὸς τους οὔτε ἓνα «παραδοσιακό καμπανάκι» ἀφυπνίσεως.

Γράφει ὁ Φουντούλης: «Τὰ χειρόγραφα καὶ αἱ διατάξεις τῆς θείας λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων δὲν μαρτυροῦν γιὰ τὸ κλείσιμο αὐτὸ τῶν [Βημο-] θυρῶν μετὰ τὴν Μεγάλῃ Εἵσοδο».⁹⁸ Καὶ ἐν τούτοις στὴν Προηγιασμένη ἀκόμη καὶ σήμερα κρατεῖ ἡ Παράδοσις τοῦ Καταπετάσματος στὶς Ἑνορίες!⁹⁹ Καὶ συνεχίζει: «Τοῦτο ὅμως δὲν ἔχει σημασία, γιατί εἶναι γνωστό, ὅτι ὄχι μόνο στὴν λειτουργία τῶν Προηγιασμένων, ἀλλὰ καὶ στὴν τελείᾳ Λειτουργία [δηλ. τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Μ. Βασιλείου] μετὰ τὴν Εἵσοδο τῶν Δώρων ἐκλείοντο τὰ βημόθυρα καὶ τὸ Καταπέτασμα».⁹⁸ Καὶ ἐπίσης λέει ὅτι: «οἱ παλαιότεροι Ἱερεῖς ἐνθυμοῦνται, ὅτι καὶ στὶς Ἑνορίες μέχρι προσφάτως ἴσχυε ἡ ἰδία πράξις.»⁹⁸ Κακῶς ὅμως λέει ἴσχυε (τὸ 1967, 1994), ἔπρεπε νὰ πεῖ ἴσχυει ἀκόμη (διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου βέβαια), ὡς εἶδαμε στὴν ἐνότητα §18.1, τοῦ βιβλίου μας γιὰ τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας.⁹⁹

⁹⁶ + Μητρ. Γόρτυνος Ἱερεμίας, *Κάποια προδοσία τῆς Πίστης ἐτοιμάζεται μυστικά καὶ ὑπόκωφα*, 1/1/2016.

⁹⁷ Κατὰ τὰ πρότυπα τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραΐ: «Τί θέλεις, τί ζητεῖς, ἐρωτᾷ ἐκ Παρισίων, νὰ καταργήσωμεν τὰς ὑπὲρ τὰ χίλια ἔτη συνήθεις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μακρὰς ἀκολουθίας; **Οὔτε δυνατή, ἀποκρίνομαι, οὔτε φρόνιμος εἶναι ἡ τοιαύτη αἰφνίδιος κατάργησις.** Τῶν μακρῶν ψυχικῶν ἀρρωστημάτων (!) μακρὰ εἶναι καὶ ἡ θεραπεία», καὶ ἄλλου λέει, «καυχᾶται (ἓνας ἐφημέριος) ὅτι εἰς ὅλην τὴν νῆσον δὲν εὐρίσκεται Παπᾶς νὰ ἀναγινώσκῃ παρ' αὐτὸν ἐργηγορώτερα τὰ καθίσματα τοῦ ψαλτηρίου». Τὰ ἀνωτέρω ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ ἄρθρου τοῦ ἀρχιμ. Δοσιθέου, «Τελετουργικὴ διάστασις τῆς ψαλτικῆς τέχνης· περὶ τυπικῆς εὐταξίας», Πρακτικὰ Α' Πανελληνίου Συνεδρίου Ψαλτικῆς Τέχνης, Ἀθήνα 2000, σσ. 190-191.

⁹⁸ Ἰωάννου Μ. Φουντούλη, *Ἀπαντήσεις εἰς Λειτουργικὰς ἀπορίας*, β' τόμος, ἔκδ. δ', Ἀποστολικὴ Διακονία 1994 (ἔκδ. α' 1967), #267, σ. 284.

⁹⁹ Βλ. *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας, ...*, ὁ.π., κεφάλαια 18, 19.

Τὸ κλείσιμο τῆς Ὁραίας Πύλης, ἐπίσης τὸ διδάσκονταν οἱ Ἱερεῖς μας ἀπὸ τὴν προφορικὴ παράδοση, ἀπὸ τὴν ζῶσα παράδοση ἀπὸ τοὺς παλαιότερους Ἱερεῖς (ιδίοις ὀφθαλμοῖς), καὶ ἐπίσης τὸ διδάσκονταν στὶς Ἱερατικὲς Σχολές, βλ. ἐπίσης, Ἀρχιεπ. Κορίνθου Βαρθολομαῖον,¹⁰⁰ καὶ ἀναγραφόταν ἰδιαίτερα στὴν σπανιότερως τελουμένη Προηγιασμένη μὲ κάθε λεπτομέρεια στὰ πρῶτα Ἱερατικά τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, 1951-2000.⁹⁹

Βλέπουμε λοιπὸν ὅτι, προτοῦ πολεμηθεῖ (ἀπὸ τοὺς Λειτουργικοὺς Ἀναγεννητές) ἡ Προσ-Ευχὴ τῶν Ἱερέων, δηλ. ἡ μυστικὴ Προσευχὴ τῶν Ἱερέων στὴν Λειτουργία,⁵¹ βλ. Ματθ. ζ' 5-6 (καὶ ὁ Λαὸς μυστικὰ Προσεύχεται, ὅχι εἰς ἐπήκοον τοῦ διπλανοῦ του!),²⁶ πολεμήθηκε τὸν 20όν αἰ. (ὅπως καὶ στοὺς αἰρετικοὺς Λατίνους τέσσερις αἰῶνες νωρίτερα τὸν 16^{ον} αἰ.)¹⁰¹ πρωτίστως ἡ ἀπόκρυψις τῆς θεᾶς τῆς Ἀγίας Τράπεζας,⁷⁸ ἀπὸ τὰ Βημόθυρα καὶ τὸ Καταπέτασμα-Βῆλον (καὶ τὸ Εἰκονοστάσιον-Τέμπλον φυσικά), στὴν ὥρα τῆς Ἀναφορᾶς (ἀπὸ τὴν Μ. Εἴσοδον μέχρι τὴν Θ. Κοινωνίαν),⁹⁹ εἰδικὰ μὲ τὴν ἀνεκδιήγητὴ σημείωσις τοῦ Ἱερατικοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τοῦ 1977.¹⁰²

Ἔτσι λοιπὸν ἀνοίχτηκε, μεθοδικὰ καὶ στρατηγικά, ὁ δρόμος γιὰ τὴν Λειτουργικὴ τάχα Ἀναγέννησις τῷ ὄντι Λειτουργικὴ Ἀλλοίωσις, δηλ. ἀνοίχτηκε ὁ δρόμος γιὰ τοὺς λατινογενεῖς νεωτερισμοὺς στὴν Λειτουργία καὶ στὴν Θεία Λατρεία.

Ἐὰν ἀκόμη κλεινόταν τὸ Καταπέτασμα καὶ τὰ Βημόθυρα κατὰ τὴν Ἀγία Ἀναφορά (ὅπως τὸ εἶχε ἡ ζῶσα Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ ἀκόμη τηρεῖται στὸ Ἅγιον Ὅρος, καὶ ἄλλου), οἱ λατινογενεῖς Λειτουργικοὶ Νεωτερισμοὶ (τῶν ...Ἀναγεννητῶν), δὲν θὰ μπορούσαν καὶ νὰ στεριώσουν τόσο εὐκόλα ὅπως σήμερα!

Τὸ κλείσιμο τῆς Ὁραίας Πύλης, μεγάλως κόβει καὶ τὴν ἐπίδειξη καὶ τὸν Κληρικαλισμό, καὶ συνεπῶς εὐεργετεῖ καὶ δυναμώνει τὴν Προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας.

¹⁰⁰ Ἀρχιεπ. Κορίνθου Βαρθολομαίου Γεωργιάδου, *Ἐπιτομὴ Λειτουργικῆς πρὸς χρῆσιν τῶν Ἱερέων καὶ παντὸς Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ*, ἐγκρίσει τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἐν Ἀθήναις 1909, σσ. 109-112.

¹⁰¹ Αὐτοὶ βέβαια δὲν ἀνοίξανε ἀπλῶς τὴν Ὁραία Πύλη, ἀλλὰ ὑγκρεμίσανε τὰ Τέμπλα τους, ἢ βάλανε ἄλλες «Τράπεζες» μπροστὰ ἀπὸ τὸ Τέμπλο! Βλ. *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἀγίας Τράπεζας*, ..., ὁ.π., κεφ. 7.3, 8.

¹⁰² Βλ. *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἀγίας Τράπεζας*, ..., ὁ.π., §19.6, σ. 175 κ.έ..

Καὶ ὅχι μόνον ὁ Ἐσταυρωμένος, ἀλλὰ κυρίως τὸ Εἰκονοστάσιον – Τέμπλον πολὺ ἐνοχλεῖ τοὺς Λειτουργικοὺς Ἀναγεννητές, ποὺ ἂν μπορούσαν θὰ τὸ γκρέμιζαν, ὅπως ἔκαναν οἱ Παπικοὶ καὶ οἱ Προτεστάντες τὸν 16^{ον} αἰ. κ.ἔ.¹⁷⁹

Τὸν Θεὸν δὲν τὸν φοβοῦνται, ἀλλὰ φοβοῦνται τοῦλάχιστον τὸν Λαόν ...μέχρι στιγμῆς, ἢ ἐμπαιίζουν τὸν Λαὸν βάζοντας τραπέζι ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, στὸν Σολέα, γιὰ Τράπεζα, σὰν τοὺς Λατίνους ἀπὸ τὸν 16^{ον} αἰ. κ.ἔ., καὶ σὰν τοὺς Ἀρμένιους ποὺ ἀκολουθοῦν τοὺς Λατίνους.

Ἴσως ποὺν μερικοί, καλὰ, αὐτὴ ἡ λειτουργικὴ «ἀναγέννηση» ὅπως τὴν ὑλοποιοῦν οἱ δικοί μας, δὲν ἔχει κάνει κανένα καλὸ; Φυσικὰ καὶ θὰ ἔχει κάνει, ἀλλὰ τὸ θέμα εἶναι ἐπίσης **καὶ τί δὲν ἔχει κάνει** ποὺ ἀφήνει (ἢ μᾶλλον γεννᾷ, προωθεῖ καὶ ἐνθαρρύνει) τόσους λατινογενεῖς νεωτερισμοὺς νὰ σαρώνουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ποὺ ἄφησε (ἢ κώφευε) ἐπὶ 2+ ἔτη τὸν Κλῆρο νὰ πλανᾶται στὴν **πλάνη** τῆς ἀπομάκρυνσης τοῦ Ἐσταυρωμένου,⁶⁵ καὶ νὰ ἀφαιρεῖ ὁ ἴδιος ὁ Κλῆρος (!) τὸν Ἐσταυρωμένο ἀπὸ τὴν ἀρχαία θέση του στὴν Ἀγία Τράπεζα, καὶ εὐτυχῶς ποὺ βρέθηκαν κάποιοι πιστοὶ στὸ Περιστέρι, ὁ Μητροπολίτης πρ. Καλαβρύτων Ἀμβρόσιος, ὁ Ὁρθόδοξος Τύπος, καὶ Ὁρθόδοξες ιστοσελίδες ἀπλῶν πιστῶν, καὶ ἄλλοι κατόπιν,^{103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111} (γιατὶ ὅπως εἴπαμε, ὁ Ἐσταυρωμένος **φαρισαϊκῶς καὶ λατινογενῶς ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν Ἀγία Τράπεζα πρὸς τὸν τοῖχο τῆς κόγχης ψηλά, ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Λειτουργικοὺς Ἀναγεννητές (!)**, χρόνια πρὸ τοῦ Περιστερίου, γιὰ νὰ τοποθετηθεῖ τὸ λατινογενὲς «γυμνὸ» καὶ

¹⁰³ Παναγιώτου Κατραμάδου, *Διατί ὁ Περιστερίου ἀφαιρεῖ τὸν Τίμιον Σταυρόν; Ὁρθόδοξος Τύπος*, φ. 2436, 17/2/2023.

¹⁰⁴ Ἰωάννης Γ. Λίτινας, *Ὁ Ἐσταυρωμένος στὸ Ἱερὸ Βῆμα*, 27/5/2023, *Τὰς θύρας*.

¹⁰⁵ Παναγιώτου Κατραμάδου, *Ἡ ἄκρα ταπείνωσις τοῦ Ἐσταυρωμένου εἰς Ἱερὰν Μητρόπολιν Περιστερίου – Β' Μέρος*, *Ὁρθόδοξος Τύπος*, φ. 2450, 2/6/2023.

¹⁰⁶ Βασίλειος Ἰ. Τουλουμετσῆς, *Ἡ ἐνότης Σταυροῦ καὶ Ἀναστάσεως εἰς τὸ «ἐνιαῖον» τῆς θείας Οἰκονομίας καὶ εἰς τὸ «διαιρετικόν» τῆς προτεσταντικῆς ἐσχατολογίας*, *Ὁρθόδοξος Τύπος*, φ. 2455, 7/7/2023.

¹⁰⁷ Βαρβάρα Χ. Γιαννακοπούλου, *Ὅπου θυσιαστήριον ἐκεῖ καὶ ὁ Ἐσταυρωμένος*, *Ὁρθόδοξος Τύπος*, φ. 2474, 8/12/2023.

¹⁰⁸ Ἄννα Κακαδιάρη, *Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἐντυπῆς ἐκδόσης τῆς Ἱερᾶς Μητρόπολης Περιστερίου σχετικά μετὰ τὴν «Λανθασμένη θεολογικὰ καὶ αυθαίρετα μόνιμη τοποθέτηση τοῦ «Ἐσταυρωμένου τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς» μέσα στο Ἱερὸ Βῆμα καὶ πίσω ἀπὸ τὴν Ἀγία Τράπεζα»*, *Ὁρθόδοξος Τύπος* (20/7/2024), *Τὰς θύρας* (27/7/2024).

¹⁰⁹ Μητρ. Κυθήρων Σεραφεῖμ, *Θεολογικὴ ἐπιστήριξις τῆς ὀπισθεν τῆς Ἀγίας Τραπεζῆς τοποθετήσεως τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ*, 14/9/2024.

¹¹⁰ Μητρ. πρ. Καλαβρύτων Ἀμβρόσιος, *Ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Μητρ. Περιστερίου Γρηγόριο γιὰ τὸν Ἐσταυρωμένο*, Αἴγιον, 16/9/2024.

¹¹¹ Ἰωάννης Γ. Λίτινας, *Ἡ ὀρθὴ θεολογικὰ καὶ ὑπὸ Ἀγίων Πατέρων ἐπικυρωμένη τοποθέτηση τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ τοῦ Σταυροῦ λιτανειῶν μέσα στὸ Ἱερὸ Βῆμα καὶ πίσω ἀπὸ τὴν Ἀγία Τράπεζα*, 2024.

κατηργημένο από την Ἐκκλησία Σύνθρονον,⁴² καὶ κανεὶς δὲν ἀντιδρῶσε, καὶ ἐν πολλοῖς οὔτε ἀντιδρᾷ). Πάντως, σκοπὸς τοῦ ἄρθρου μας δὲν εἶναι ἡ ἀξιολόγησις τῆς ἐν Ἑλλάδι λειτουργικῆς «ἀναγέννησης» (σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις της), ἀλλὰ οἱ ἀντιπαραδοσιακοὶ λατινογενεῖς νεωτερισμοὶ ποὺ ἔχει ἐπιβάλλει στὸν Κλῆρο καὶ στὸν πιστό Λαό.

Ὡς κατακλείδα θὰ χρησιμοποιήσουμε σχετικὴ κατακλείδα τοῦ Μητροπολίτου Ναυπάκτου Ἱεροθέου (οἱ ὑπογραμμίσαις δικές μας): «[...] ἡ λειτουργικὴ ἀναγέννησις εἶναι σημαντικὴ καὶ ἀπαραίτητη, ὅταν ὅμως ἐντάσσεται μέσα στὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδόξου θεολογίας καὶ ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν εὐαγγελικὴ καὶ ἡσυχαστικὴ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅταν προέρχεται ἀπὸ ἀναγεννημένους ἀνθρώπους ἢ ἀποβλέπει στὴν ἀναγέννησις τῶν ἀνθρώπων. Διαφορετικὰ, μπορεῖ νὰ ὑπενθυμίζῃ τὶς βατικάνειες λειτουργικὰς ἀναγεννήσεις ἢ τὶς προτεσταντικὰς ἀλλαγὰς καὶ ἀπορρίψεις, χάριν τῆς ἀπλότητος. Καὶ εἶναι κρίμα νὰ βιώνουμε ἓνα βατικάνειο καὶ προτεσταντικὸ Χριστιανισμὸ μέσα στὴν πλούσια παράδοσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.»³⁵

Σχετικά μας ἄρθρα

(διαθέσιμα εἰς τὸ *Ἀναλόγιον*¹¹², καὶ εἰς τὸ *Academia*¹¹³):

- [ΠΠ1] *Πῶς ἐτέλεσε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν «θεῖαν Εὐχαριστίαν» εἰς τὸν Μυστικὸν Δείπνον, μυστικῶς ἢ εἰς ἐπήκοον;*, [PDF], [PDF], 2/12/2020.
- [ΠΠ2] *Τὰ τρία Ἀμὴν (Ἀμὴν, ἀμὴν, ἀμὴν) εἰς τὴν μυστικὴν στιγμὴν τῆς εὐλογήσεως τοῦ Ἁγίου ἄρτου καὶ τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου*, [PDF], [PDF], 8/11/2020 (27/10/20).
- [ΠΠ3] *Διάταξις τῆς Θείας Λειτουργίας 1334, Ἁγίου Φιλοθέου*, V.480 [ΔΘΛ], [PDF], [PDF], πρόχειρον, 23/11/2020.
- [ΠΠ4] *Διάταξις τῆς Πατριαρχικῆς Λειτουργίας 1386 (Ἁγία Σοφία), παρὰ τοῦ πρωτονοταρίου τῆς Ἁγίας Σοφίας, διακ. Δημητρίου Γεμιστοῦ*, V.135 [ΔΘΛ], [PDF], [PDF], πρόχειρον, 22/11/2020.
- [ΠΠ5] *Σύγχρονοι (Ἅγιοι) Γέροντες καὶ οἱ Μυστικὲς Εὐχές*, [PDF], [PDF], 8/2/2022.
- [ΠΠ6] *Ὁ ἸΘ' Κανὼν τῆς Συνόδου τῆς Λαοδικείας (364), καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῶν Λειτουργικῶν Εὐχῶν*, [PDF], [PDF], 3/4/2022.
- [ΠΠ7] *Ποιοῦντος τοῦ Διακόνου τὴν Εὐχὴν, ὁ Ἱερεὺς ἐπεύχεται τὴν Εὐχὴν*, [PDF], [PDF], 30/10/2022.
- [ΠΠ8] *Εὐχὴ διὰ Προσφωνήσεως (Διακονικά)*, [PDF], [PDF], 5/12/ 2022.
- [ΠΠ9] *Ἱερατικὸν Συλλείτουργον - σύγκρισις διατάξεων, Ἱερατικῶν, καὶ σχόλια*, [PDF], [PDF], 21/12/2022.
- [ΠΠ10] *Τὸ ἀθέατον τῆς Ἁγίας Τράπεζας, στὴν Κωνσταντινούπολι, στὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀπὸ Ἀνατολὴν σὲ Δύση, τὴν ὥρα τῆς Ἀναφορᾶς — Τὰς θύρας, τὰς θύρας· Ποιὲς θύρες; Τὸ Ἱερὸν Κιβώριον, τὰ Καταπετάσματα-Παραπετάσματα-Βῆλα, τὸ Φράγμα τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, τὸ Φράγμα τοῦ Πρεσβυτερίου (Σολέα), τὸ Σύνθρονον*, [PDF], β' ἐκδ. 23/4/2024 (α' ἐκδ. 5/2/2024). Στὴν ἐργασία αὕτη ἀναλύουμε ἐκτενῶς καὶ πολλὰ ἐπιμέρους σχετικὰ θέματα, π.χ.:
 - i. Κεφ. 5^{ον}, Ὁ διαχωρισμὸς τῶν Φύλων στὸν Ναόν.

¹¹² analogion.gr/typikon/liturgy-articles.

¹¹³ independent.academia.edu/ΠΔΠ/Liturgical.

- ii. Κεφ. 18^{ον}, *Τὸ κλείσιμο τῆς Ὁραίας Πύλης τοῦ Ἱεροῦ (τὰ Βημόθυρα καὶ τὸ Καταπέτασμα) στὴν Θεία Λειτουργία στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.*
 - iii. Κεφ. 19^{ον}, *Τὸ κλείσιμο τῆς Ὁραίας Πύλης τοῦ Ἱεροῦ (τὰ Βημόθυρα καὶ τὸ Καταπέτασμα) στὰ Ἱερατικά τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας — Σύγκριση, σχόλια.*
 - iv. Κεφ. 77^{ον}, 95^{ον}, *Τὸ Καταπέτασμα στὸν Ἅγιο Συμεὼν Ἀρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης (+1429).*
 - v. κλπ.
- [ΠΠ11] *Ἡ ἐξέλιξη τοῦ Καταπετάσματος (Τέμπλου, Εἰκονοστασίου, Φράγματος τοῦ Βήματος) [Βίντεο], 30/4/2024.*
- [ΠΠ12] *Ὅτι τὸ χαμηλὸ Τέμπλο κυρίως, καὶ ἡ ἀνοιχτὴ Ὁραία Πύλη, ἐμποδίζουν τὸν πιστὸν Λαὸν νὰ προσευχηθεῖ, καὶ πόσο κακὸ κάνει στοὺς Ἱερεῖς, [PDF], α' ἔκδοσις (v.1.1), 31-30/5/2024.*
- [ΠΠ13] *Εὐχὲς τῶν Κατηχουμένων (Εὐχὴ διὰ Προσφωνήσεως, Συναπτὴ)· Πόσοι προσεύχονται παράλληλα καὶ ταυτόχρονα; Ἀναφορὲς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ περὶ Προσευχῆς στὴν Λειτουργία, [PDF], α' ἔκδοσις, 22/7/2024.*
- [ΠΠ14] *Ὁ Διάκονος τὸ «Δεηθῶμεν» τὸ λέει πρῶτα γιὰ τὸν Ἱερέα, καὶ φυσικὰ γιὰ τὸν Λαόν — «Τὸ γάρ, Δεηθῶμεν, οὐ τοῖς Ἱερεῦσι λέγεται μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς εἰς τὸν Λαὸν συντελοῦσιν», Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, [PDF], α' ἔκδοσις, 22/7/2024.*
- [ΠΠ15] *Ὁ Ζωοποιὸς Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀνέκαθεν δέσποζε στό Ἱερὸν Βῆμα, στὴν Ἁγία Τράπεζα, καὶ διέλαμπε δταν ἦταν ἀνοιχτὴ ἡ Ὁραία Πύλη, τὸ Καταπέτασμα – Καὶ περὶ τοῦ Συνθρόνου, καὶ περὶ τῆς Ἐγκυκλίου γιὰ τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν θέσιν τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ στὴν Ἐκκλησία τοῦ Μητροπολίτου Περιστερίου Γρηγορίου Παπαθωμᾶ, [PDF] α' ἔκδοσις, 4/11/2024.*
- [ΠΠ16] *Ἡ Θεολογία τοῦ Σταυροῦ μέ τὸν Ἐσταυρωμένο στὴν Ἁγία Τράπεζα, [PDF], α' ἔκδοσις, 6/12/2024.*
- [ΠΠ17] *Ἡ Προτεσταντικὴ «θεολογία» καὶ ἡ «θεολογία» τοῦ Μητρ. Περιστερίου Γρηγορίου γιὰ τὸν Ἐσταυρωμένο, [PDF], δημοσιεύτηκε στὸν Ὁρθόδοξο Τύπο, 20/12/2024, ἀρ. φύλλου 2523, σσ. 1, 5, μέ τίτλο: «Προτεσταντικὴ ἡ «θεολογία» τοῦ Μητρ. Περιστερίου».*
- [ΠΠ18] *Ἐπόμενοι τῶν Αἱρετικῶν, οἱ ἀφαιροῦντες τὸν Ἐσταυρωμένο, [PDF], Ὁρθόδοξος Τύπος, 10/1/2025, ἀρ. φύλλου 2525, σσ. 1, 4. Ἀναλυτικὸς τίτλος ἄρθρου: «Ἐπόμενοι τῶν Λατίνων καὶ Προτεσταντῶν, οἱ ἀφαιροῦντες τὸν Σταυρὸ καὶ τὸν Ἐσταυρωμένο ἀπὸ τὴν Ἁγία Τράπεζα».*
- [ΠΠ19] *Οἱ διάφοροι νεωτερισμοὶ στὴν ἀνάγνωση τοῦ Εὐαγγελίου Οὔσης ὀψίας, τῇ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἐσπέρας (Ἀγάπη), [PDF], α' ἔκδοσις, 22/4/2025.*

Σχετικὰ Περιληπτικὰ μας ἄρθρα

(διαθέσιμα εἰς τὸ *Ἀναλόγιον*¹¹²):

1. *Σταματεῖστε τοὺς Πειραματισμοὺς στὴν Θεία Λατρεία, στὴν Θεία Λειτουργία, στό Τυπικόν, α' ἔκδοσις, 29/5/2024.*
2. *Ἀπάντησις στὸν π. Δανιὴλ Γ. Αεράκη, γιὰ τὸ «Οὔτε μυστικά, οὔτε ψιθυριστά, οὔτε... ἀνύπαρκτα», α' ἔκδοσις, 11/6/2024.*

Οἱ Λατινογενεῖς Νεωτερισμοὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ τῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως στὴν Θεία Λειτουργία καὶ Λατρεία

**Τέλος, καὶ τῷ Θεῷ,
Δόξα πάντων ἕνεκεν**